

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่
อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี



นางสาวบุษราภรณ์ รัตนสุข

หนังสือเล่มนี้เป็นสมบัติของห้องสมุดถือว่าเป็นวิทยาทาน
โปรดอย่าฉีกหรือตัดภาพและบทความ ขอขอบคุณมาก
สำนักวิทยบริการฯ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

**The People's Participation in Developing Tourist Attractions in
Phoe Sai District of Ubon Ratchathani Province**



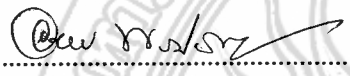
**Independent Study in Partial Fulfillment Master of
Public Administration Program in Local Development Administration
Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University**

2011

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขต
พื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี
ผู้วิจัย นางสาวบุษราภรณ์ รัตนสุข
สาขาวิชา การบริหารการพัฒนาท้องถิ่น
ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อรรถ พรประเสริฐ

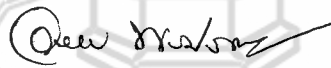
คณะกรรมการสอบ


..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มาตี ไชยเสนา)


..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อรรถ พรประเสริฐ)


..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วิสุทธิ์ ราตรี)

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชา ได้ตรวจและรับรองว่าการค้นคว้าอิสระ
เล่มนี้เป็นไปตามมาตรฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น



.....
(รองศาสตราจารย์อรรถ พรประเสริฐ)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรบัณฑิตศึกษาประจำสาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น

วันที่ 9 เดือน ๑๗.๑ พ.ศ. ๒๕๕๔



.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ เอกะกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 18 เดือน ๖๖.๑ พ.ศ. ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

| | |
|------------------------|--|
| หัวข้อการค้นคว้าอิสระ | การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี |
| ผู้วิจัย | นางสาวบุษราภรณ์ รัตนสุข |
| ปริญญา | รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต |
| สาขาวิชา | การบริหารการพัฒนาท้องถิ่น |
| ประธานกรรมการที่ปรึกษา | รองศาสตราจารย์อรรถพร พรประเสริฐ |
| กรรมการที่ปรึกษา | รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา |
| ปี พ.ศ. | 2554 |

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 แหล่ง คือ 1) หาดสลึง 2) สามพัน โบก 3) เสาเฉลียงใหญ่ และ 4) ภูสะมุข การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 คน จากประชากร 550 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีส่วนร่วมในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ มีส่วนร่วมลงมติดำเนินการต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

1.2 ด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการประชาคมเพื่อหาแนวทางการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

1.3 ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ ร่วมรับผลประโยชน์จากการบริการด้านอาหารเครื่องดื่มและของที่ระลึก

1.4 ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการประเมินผลการทำงานอยู่ทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของท่าน

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

2.1 ด้านการตัดสินใจ ส่วนราชการควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานที่ประชาชนร่วมกันตัดสินใจ ให้ความสำคัญในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2 ด้านการวางแผน ส่วนราชการในท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้านในชุมชน ร่วมวางแผนรองรับนักท่องเที่ยวก่อนหน้าเทศกาลแต่ละเทศกาลตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงการคมนาคม สาธารณูปโภคในท้องถิ่น การรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.3 ด้านการรับผลประโยชน์ ส่วนราชการในท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลควรมีการดูแลจัดการได้รับผลประโยชน์โดยการตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทนภาครัฐ ควรมีการวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์ โดยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยประชาสัมพันธ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.4 ด้านการประเมินผล ส่วนราชการในท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนตำบลควรให้ความรู้แก่ชุมชนในการมีส่วนร่วมการวิเคราะห์และประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และร่วมกันวิเคราะห์และประเมินผลทุกโครงการ

ABSTRACT

| | |
|---------------------------------|--|
| Title | The People's Participation in Developing Tourist Attractions in Phoe Sai District of Ubon Ratchathani Province |
| Author | Ms. Butsaraporn Rattanasuk |
| Degree | Master of Public Administration |
| Program | Local Development Administration |
| Chairman, Thesis Advisor | Assoc. Prof. Orachorn Pornprasert |
| Thesis Advisor | Assoc. Prof. Malee Chaisena, Ph.D. |
| Year | 2011 |

The objectives of this study were to investigate the people's participation in developing tourist attractions in Phoe Sai district of Ubon Ratchathani province and to seek the means in promoting the people's participation. The sample group of the study included 226 people residing in the area of for main tourist attractions namely (1) Haad Salueng, (2) Sam Phan Bok, (3) Sao Chaliang, and (4) Phu Samui in Phoe Sai district, selected by means of the accidental sampling method from the total of 550 populations. The data were collected by using the five-scale rating survey questionnaires and the statistics namely percentage, mean, and standard deviation were employed in data analysis.

The research findings were as follows:

1. The participation of the people in developing tourist attractions in Phoe Sai district of Ubon Ratchathani province was found as follows:

1.1 The decision making aspect was found at a moderate level. The participation in developing the scenery of the attractions gained the highest mean score followed by the participation in approving all development tourist attraction projects.

1.3 The sharing benefits derived from the tourist attraction activities aspect was also found at a moderate level. The management of benefit share done by the local administration aspect gained the highest means score followed by the participation in receiving income from food and beverage services and souvenir aspect.

1.4 The evaluation aspect was also found at a moderate level. Every step of attraction development evaluated aspect gained the highest means score followed by the participation of the people in the evaluation process aspect.

2. For seeking the development means, the following were found.

2.1 In decision making aspect, the involved government organizations should provide support in the encouragement of people's participation of tourist attraction development.

2.2 For the planning aspect, the local government, that is, the sub-district administration should educate people and persuade them to take part in planning before the events and activities were held for tourists. Every sector in the community should be given the opportunity to participate in development of infrastructure and safety services for the tourists.

2.3 Concerning benefit gain aspect, the local government, that is, the sub-district administration should establish the particular committee to take responsibility for this respect. The committee should involve the representatives from all involved sectors in the community. Also, the formal and informal public relations should be included in the development plan.

2.4 For the evaluation aspect, the local government should provide people in the community with knowledge about the participation in the analysis and evaluation of tourist attraction development projects.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและให้การอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สานิตย์ โภคาพันธ์ เป็นประธาน และที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้ความเอาใจใส่ตลอดจนการให้คำแนะนำ และ ตรวจสอบแก้ไข การค้นคว้าอิสระให้สมบูรณ์ที่สุด และการค้นคว้าอิสระจะสำเร็จไปไม่ได้หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จาก หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

อนึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านตลอดจนผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้ช่วยตรวจสอบเครื่องมือ แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ที่ให้ชีวิต และ อบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดี และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์ของการค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อ บุชาคุณ บิดา มารดา และผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ให้ความปรารถนาดีต่อผู้วิจัยตลอดมา

บุษราภรณ์ รัตนสุข

สารบัญ

| | หน้า |
|--|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย..... | ง |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... | ฉ |
| กิตติกรรมประกาศ..... | ช |
| สารบัญ..... | ฅ |
| สารบัญตาราง..... | ฉ |
| สารบัญแผนภูมิ..... | ฉ |
| บทที่ | |
| 1 บทนำ..... | 1 |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... | 1 |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... | 3 |
| ความสำคัญของการวิจัย..... | 3 |
| ขอบเขตของการวิจัย..... | 4 |
| กรอบแนวคิดในการวิจัย..... | 5 |
| นิยามศัพท์เฉพาะ..... | 5 |
| 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... | 7 |
| แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม..... | 8 |
| แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน..... | 23 |
| แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา..... | 25 |
| แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว..... | 31 |
| บริบทอำเภอโพธาราม จังหวัดอุบลราชธานี..... | 44 |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... | 50 |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย..... | 56 |
| ประชากร..... | 56 |
| กลุ่มตัวอย่าง..... | 56 |

| บทที่ | หน้า |
|--|------------|
| เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล..... | 57 |
| การเก็บรวบรวมข้อมูล..... | 58 |
| การวิเคราะห์ข้อมูล..... | 58 |
| 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 61 |
| 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... | 73 |
| สรุปผลการวิจัย..... | 73 |
| อภิปรายผลการวิจัย..... | 75 |
| ข้อเสนอแนะ..... | 78 |
| บรรณานุกรม..... | 80 |
| ภาคผนวก..... | 87 |
| ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ..... | 88 |
| ภาคผนวก ข หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง..... | 90 |
| ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา..... | 96 |
| ประวัติผู้วิจัย..... | 104 |

สารบัญตาราง

| ตารางที่ | หน้า |
|--|------|
| 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ..... | 61 |
| 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ..... | 62 |
| 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ..... | 62 |
| 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา..... | 63 |
| 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ..... | 63 |
| 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้สุทธิต่อเดือน..... | 64 |
| 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม... | 65 |
| 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการตัดสินใจ..... | 66 |
| 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวางแผน..... | 67 |
| 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการรับผลประโยชน์..... | 68 |
| 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการประเมินผล..... | 70 |
| 4.12 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี..... | 71 |

สารบัญภาพ

| ภาพที่ | หน้า |
|---------------------------------------|------|
| 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... | 5 |
| 2.1 แผนที่เส้นทางแหล่งท่องเที่ยว..... | 49 |



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างรายได้ให้กับประเทศ นอกเหนือจากอุตสาหกรรมส่งออก และการท่องเที่ยวยังเป็นแหล่งที่มาของการสร้างรายได้ในลำดับต้นๆของประเทศ การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการทำงานภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง จึงก่อให้เกิดการกระจายรายได้ และการเจริญเติบโต ที่มีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อคนไทยเป็นอย่างมาก จนได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทย หลายจังหวัดมีความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่แห่งการท่องเที่ยว เป็นแหล่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ บางจังหวัดมีพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในทางสร้างสรรค์อย่างหลากหลาย ให้มีความน่าสนใจ ควบคู่กับการอนุรักษ์ อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างให้คุณภาพชีวิต และวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้นดีขึ้น การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบแรกของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวถือเป็นสินค้าหลักทางการท่องเที่ยวที่ขายให้แก่นักท่องเที่ยว โดยมีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา 2548 : 27) ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวของไทย มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (ราณี อธิชัยกุล 2546 : 38) และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อชมความงดงามของธรรมชาติในอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในท้องถิ่น และเป็นที่ยู่อักกันแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ หาดสลิง ตำบลสองคอน แก่งคันย่า ตำบลเหล่างาม สามพันโบก ตำบลเหล่างาม และเสาเจดีย์ใหญ่ ตำบลสำโรง แหล่งท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าว เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะช่วงวันหยุดและเทศกาลต่าง ๆ ส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีการ

บริหารจัดการที่ดี ให้มีความเป็นระบบ ส่งเสริมด้านการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชน และมีความพร้อมที่จะนำชุมชนไปสู่การเป็นชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

แต่จากการศึกษาพบว่า ในอดีตที่ผ่านมาการดำเนินงานส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเป็นบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐแต่ฝ่ายเดียว ปัญหาที่พบ คือ หน่วยงานภาครัฐขาดบุคลากร และงบประมาณที่จะนำไปบริหารจัดการได้ ทัว้ถึงในทุกแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนมีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้น ประชาชนให้ความสำคัญน้อยเพราะไม่มีความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วม ไม่เห็นความสำคัญ และไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จึงควรให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เพราะเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความใกล้ชิดในชุมชน สามารถดูแลและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่ดีและยั่งยืนต่อไป

การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นเจ้าของในการบริหารจัดการ (Community-based Tourism) ซึ่งการบริหารจัดการโดยชุมชนนั้นองค์ประกอบที่สำคัญในการที่จะทำให้การท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด นอกเหนือจากปัจจัยสนับสนุนด้านอื่นๆทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกชุมชน ทั้งนี้ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีทักษะและกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว และทักษะด้านการบริหารจัดการด้านอื่น ๆ อีกด้วย โดยกระบวนการเรียนรู้นั้นจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี หรือวิถีชีวิตของคนในชุมชนอีกด้วย ภาครัฐและเอกชนเข้ามาเป็นผู้มีส่วนร่วมกระบวนการบริหารจัดการให้คำแนะนำตลอดจนเป็นที่ปรึกษาชุมชน ผลักดันให้ชุมชนมีแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การสร้างมาตรฐานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นเป้าหมายสำคัญในกระบวนการท่องเที่ยว และถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นจะมีบทบาทในการกำกับดูแลและควบคุมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น อีกทั้งประชาชนในท้องถิ่นสามารถเป็นศูนย์กลางเพื่อเชื่อมโยงกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการท่องเที่ยวระบบต่าง ๆ รวมทั้งยังแสดงถึงความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่น มีความรัก ความหวงแหน พึ่งพิง และใช้ประโยชน์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ชุมชนจะต้องพัฒนา

ตนเองให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานรัฐและชุมชน และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2540 : 38)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 4 แหล่ง คือ หาดสลึง สามพันโบก เสาเฉลียงใหญ่ และ ภูสะมุข ในเขตพื้นที่ 3 ตำบล คือ 1) ตำบลสองคอน 2) ตำบลเหล่างาม 3) ตำบลลำโรง ในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาและดูแลรักษาโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลอดจนส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
2. ทราบถึงแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 แหล่ง คือ 1) หาดสลึง 2) สามพันโบก 3) เสาเฉลียงใหญ่ และ 4) ภูสะมุข ในจำนวนประชากรใน 4 แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยจำนวนประชากรทั้งสิ้น 550 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี 2553 : 49)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 แหล่ง คือ 1) หาดสลึง 2) สามพันโบก 3) เสาเฉลียงใหญ่ และ 4) ภูสะมุข รวมจำนวนทั้งสิ้น 226 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 608, อ้างถึงใน ธีรวิมล เอกะกุล 2550 : 143) ไม่มีบรรณานุกรม กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัย คือ แหล่งท่องเที่ยวของ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 แหล่งท่องเที่ยว คือ 1) หาดสลึง 2) สามพันโบก 3) เสาเฉลียงใหญ่ และ 4) ภูสะมุข

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

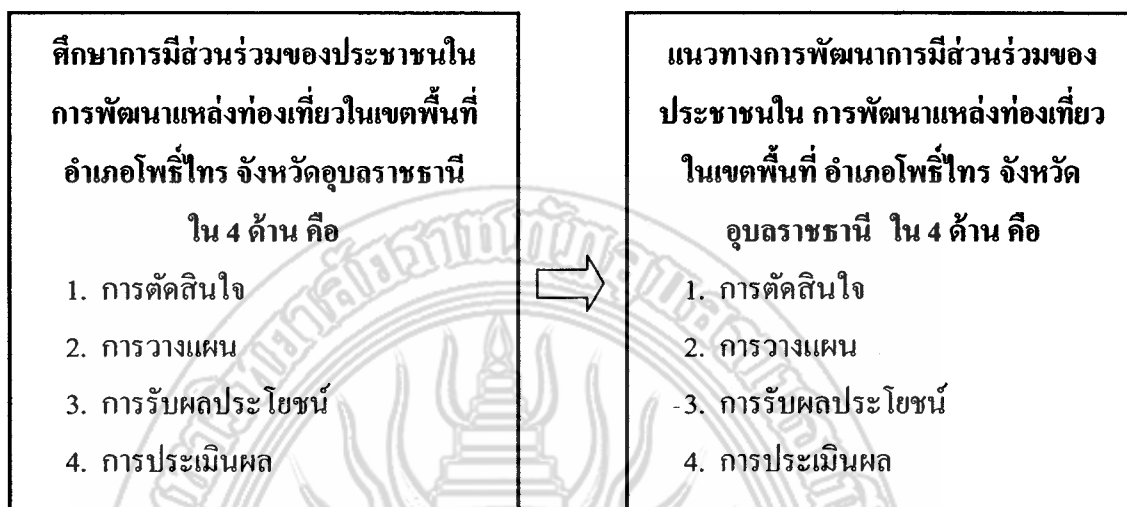
3.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 ด้าน ได้แก่

- 3.1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 3.1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน
- 3.1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 3.1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3.2 ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

- 3.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 3.2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน
- 3.2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 3.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย



แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในเขต อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติที่มีความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศและอยู่ในท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 แห่ง คือ 1) หาดสลึง 2) สามพันโบก 3) เสาเฉลียงใหญ่ 4) ภูชะมูข

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการวางแผน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้าน การประเมินผล

การตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมการคิดและการตัดสินใจ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี

การวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดคน นโยบาย วิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

การรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

การประเมินผล หมายถึง ประชาชนได้มีส่วนร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง วิธีการจัดการทรัพยากร การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง สภาพสถานที่หรือสิ่งที่มีอยู่เดิมให้มีระบบระเบียบ โดยคำนึงถึง โครงสร้างพื้นฐาน และอนุรักษ์ สถานที่ท่องเที่ยวให้มีสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวหรือเดินทางมาเป็นหมู่คณะเพื่อพักผ่อน หรือเพื่อทำกิจกรรม สันทนาการ หรือแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับชุมชนในเขตแหล่งท่องเที่ยว

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอ โพนไทร จังหวัดอุบลราชธานี 4 แห่ง คือ 1) หาดสลึง 2) สามพันโบก 3) เสาเฉลียงใหญ่ และ 4) ภูชะมุย



บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานีในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย โดยจะนำเสนอลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 1.1 ความหมายการมีส่วนร่วม
 - 1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 1.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม
 - 1.4 รูปแบบการมีส่วนร่วม
 - 1.5 ลักษณะการมีส่วนร่วม
 - 1.6 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน
 - 2.1 ความหมายของชุมชน
 - 2.2 องค์ประกอบของชุมชน
 - 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
 - 2.4 ความหมายของการพัฒนา
 - 2.5 องค์ประกอบในการพัฒนา
3. แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
 - 3.1 ความหมายของแหล่งท่องเที่ยว
 - 3.2 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว
 - 3.3 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
 - 3.4 ความหมายของการท่องเที่ยว
 - 3.5 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว
 - 3.6 ความสำคัญของการท่องเที่ยว
4. บริบทอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดการมีส่วนร่วม มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

นิรุช ประสิทธิเมตต์ (2541 : 8-10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง

มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ (2540 : 51) ได้สรุปความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามาร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ กระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

วินัย มนัสปัญญากุล (2544 : 16) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ได้มีส่วนช่วยเหลือระหว่างกัน ด้วยจิตใจและอารมณ์ของแต่ละบุคคลในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคม

สินธุ์ สโรบล (2546 : 21) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในองค์กร โดย 1) การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา คือ การเข้าไปมีส่วนแบ่งในอำนาจการตัดสินใจในการกำหนดสิ่งที่ชุมชนหรือสังคมปรารถนาแล้วร่วมกันหาสภาพปัญหาของชุมชนจากนั้นกำหนดแนวทางเลือกที่จะทำให้สิ่งที่ปรารถนานั้นแล้วร่วมปฏิบัติจากนั้นร่วมกันประเมินผลและรับผลประโยชน์จากผลที่เกิดต่อไปและ 2) การมีส่วนร่วมในองค์กร คือ การที่ถูกจ้างหรือบุคคลากรในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในระดับต่างๆ ในหน่วยงานนั้นแต่การตัดสินใจเป็นระดับแตกต่างกันตามตำแหน่งองค์กร ดังนั้นระดับการมีส่วนร่วมจึงแตกต่างกันตามอำนาจหน้าที่ที่แต่ละบุคคลในองค์กรมีความรับผิดชอบ

Reeder (1974 : 39, อ้างถึงใน รัชมภา แก้วปิ่นทอง 2544 : 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนเอาไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ในสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

Okly and Marsden (1983 : 48, อ้างถึงใน รัชมภา แก้วปิ่นทอง 2544 : 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนเอาไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีส่วนร่วมในความคิดเห็นนั้นนอกจากจะมีความแตกต่างกันอยู่ไม่น้อย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของสาธารณะต่างๆที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติ แต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลง โครงการ หรือ วิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2. การมีส่วนร่วม ในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการได้รับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในชนบท

3. เรื่องของการพัฒนาชนบทนี้ การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ดำเนินโครงการ และร่วมผลประโยชน์ต่อโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินโครงการนั้นๆด้วย

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่างกว้างๆ ว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิ และหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาทางสุขภาพของเขามีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นเรื่องสุขภาพอนามัย การระดมทรัพยากรท้องถิ่นและเสนอแนะทางแก้ไขใหม่ๆเช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่างๆในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วม นั้น จะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมร่วมกัน ได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความคิดริเริ่มนั้น

7. การมีส่วนร่วม นั้น คือ การที่ได้จะมีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพของสังคมนั้น ทั้งนี้โดยที่กลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่ดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ

นอกจากนี้ Okly and Marsden ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในอีกมุมมองหนึ่งว่า “การมีส่วนร่วม” เป็นกระบวนการ ได้มาซึ่งอำนาจ เช่นการให้ชาวบ้านเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ การได้มาซึ่งอำนาจในการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้อำนาจที่ได้มา คือ การได้เข้าถึงการควบคุมทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นที่จะปกป้องชีวิตของเขา ความหมายของการมีส่วนร่วม

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่หมายถึงการกระจายอำนาจ
 ขึ้นใหม่ (โดยทั่วไปเป็นกระบวนการที่มีความขัดแย้ง) ซึ่งต้องวิเคราะห์ตามแนวทางวิทยาศาสตร์
 โดยเฉพาะประเด็นการเมือง พลังในสังคมและบทบาทของชนชั้นในอดีต ที่มีการเปลี่ยนแปลงทาง
 สังคม

2. การมีส่วนร่วมที่เกี่ยวพันกับการกระจายอำนาจทางสังคม ทั้งนี้เป็นอำนาจที่จะ
 ทำให้กลุ่มชนได้ระบุว่า ความต้องการมีอะไรบ้าง และความต้องการของใครจะได้รับการกระจาย
 ทรัพยากรไปตอบสนองบ้าง

3. อำนาจเป็นเป้าหมายสำคัญของการมีส่วนร่วม และ เมื่อในการมีส่วนร่วมใน
 กิจกรรมของชุมชน ได้กระจายออกไปแล้ว ก็เป็นการใช้พลังอำนาจร่วมกันของสมาชิกทั้งหมด
 ซึ่งจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ โดยเหตุนี้ประชาชนก็ถือว่าตนเป็นตัวแทนของชุมชนได้ ดังนั้น
 ความแตกต่างของอำนาจของผู้ที่เคยควบคุมไว้ และทรัพยากรที่จำเป็นที่จะมีได้ก็จะลดลงโดยการ
 มีส่วนร่วม

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2532 : 61) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า “คือกระบวนการ
 ที่ส่งเสริมชักนำสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ
 ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมโดยจะต้องเป็นไปด้วย
 ความสมัครใจมิใช่ความจำเป็นเพราะต้องการรางวัลหรือผลตอบแทนและสำคัญการมีส่วนร่วมนั้น
 จะต้องสอดคล้องต่อความจำเป็นและความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย ”

การมีส่วนร่วมที่ดีจึงควรเป็นไปในลักษณะที่แต่ละฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมได้ประโยชน์ถ้วนหน้า
 แต่อาจไม่เป็นเช่นนั้นตลอด เพราะบางช่วงเวลาที่ได้ประโยชน์ถ้วนหน้าอาจต้องเสียประโยชน์บ้าง
 บางอย่างเช่น เสียความเป็นส่วนตัวความเป็นอิสระไปบ้างหรือได้บางอย่างเสียบางอย่าง

โดยสรุปในที่นี้จึงให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมคือการที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่เคยได้เข้า
 ร่วมในกิจกรรมต่างๆหรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น
 เป็นไปอย่างอิสระภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงการมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น
 และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ ความจำเป็นของการมีส่วน
 ร่วมโดยทั่วไป (เหตุใดต้องใช้ชุมชนหรือชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม)

การมีส่วนร่วมของชุมชน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541 : 38) ได้กล่าวถึงแนวความคิดของการมีส่วนร่วมว่าเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก โดยได้รวมถึงการมีส่วนร่วมกับทุกองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกัน

สมชาย สนั่นเมือง (2541 : 22) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการท่องเที่ยว หมายถึง การมุ่งไปสู่การร่วมเมืองในการใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมในทุกระดับ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542 : 42) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นการเปิดโอกาสให้แก่สมาชิกของชุมชนท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน ในการเข้าร่วมรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะ เจ้าหน้าที่หรือพนักงาน มีการเรียนรู้ร่วมกัน และเข้าร่วมประชุมตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ต้องฝึกฟังความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการวางแผน กำกับดูแลควบคุมการท่องเที่ยวให้มากขึ้น อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เกิดความรัก ความหวงแหน และสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน จึงต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทุกขั้นตอน”

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544 : 118-119) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การให้โอกาสชุมชนยอมรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท ร่วมดำเนินการ ร่วมวางแผนการจัดการด้วยกัน ร่วมลงทุนเป็นหุ้นส่วนด้วยกัน และได้รับผลประโยชน์ ทั้งรายได้และผลกำไรอย่างเสมอภาคกัน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งได้มีนักวิชาการได้เสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 83, อ้างถึงใน ทรงพล คู่้มทอง 2541 : 28) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. ความศรัทธา ที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก และ การร่วมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม

2. ความเกรงใจ ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือ เกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้เกิดความเกรงใจทำให้เกิดการมีส่วนร่วมด้วย ทั้งๆที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงจากผู้น้อยกว่า

3. อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ถูกบีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

สัมพันธ์ เศษะอริท (2540 : 6) บุคคลที่เข้าร่วมทำงานกับองค์กรประชาชนที่เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเป็นสำคัญควรมีบทบาท เช่น นำปัญหาหรือประเด็นสนใจใหญ่ๆที่คิดว่าเป็นประโยชน์ไปหาหรือทำความเข้าใจกับองค์กรที่จัดตั้งในหมู่บ้านเพื่อหยั่งความคิดเห็นของสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องว่าควรทำหรือไม่ หากได้รับการยอมรับจึงทำการศึกษาความเป็นไปได้โดยให้องค์กรชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยมีนักพัฒนาคอยกระตุ้น ชี้แนะ และให้กำลังใจ การมีส่วนร่วมในปัจจุบันมีข้อจำกัดบางประการ อาทิ เช่น

1. นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนใหญ่ต้องขึ้นอยู่กับระบบราชการเป็นฝ่ายส่งเสริมและจัดให้มีขึ้น

2. ประชาชนคุ้นเคยกับการรับคำสั่ง การยอมรับความถูกต้องของข้าราชการรอคอยการช่วยเหลือแทนการช่วยตัวเอง การคิดเองและการหลีกเลี่ยงการโต้แย้งกับข้าราชการ

3. ประชาชนได้เข้าร่วมเฉพาะตอนเสนอ โครงการและตอนลงมือปฏิบัติโครงการเท่านั้นไม่ได้เข้าร่วมแบบครบวงจร

4. องค์กรประชาชนส่วนใหญ่มักจะคอยดูแลและขยายผลประโยชน์ให้กรรมการหรือสมาชิกในสังกัดมากกว่าถึงมือประชาชนโดยทั่วไป

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคนอื่นๆ (2542 : 152) ได้สรุปปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายที่คำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการเมือง รวมทั้งการสร้างช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยระบบต่างๆของราชการต้องเอื้ออำนวยและเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในขณะที่การติดตาม ประเมินผลและการให้การสนับสนุนในภายหลังก็เป็นสิ่งจำเป็นไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

2. ปัจจัยด้านประชาชนที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการทำงานพัฒนากล้าตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรมและรับผลประโยชน์ สมาชิกผู้เสียเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือเป็นผู้นำท้องถิ่น มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก

3. ปัจจัยด้านนักพัฒนาที่จะต้องรู้จักชุมชนในทุกๆ มิติ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วม ต้องค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพ รู้จักการรวมกลุ่มประชาชนเพื่อช่วยหาหนทางแก้ปัญหาและสนับสนุนข้อมูลความรู้ต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้สามารถดำเนินงานพัฒนาได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น

ชูเกียรติ ภัยดี (2536 : 36) ได้เสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูง หมายถึง การมีประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ นั้น จะมีเหตุผลสำคัญ คือ ประการแรกมองเห็นว่าตนจะได้ผลตอบแทนจากการเข้าร่วม และประการที่สองคือ การได้รับการบอกกล่าวหรือได้รับการชักชวนจากบุคคลอื่นให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ

2. ปัจจัยโครงสร้างของโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วม หมายถึง การมองช่องทางในการมีส่วนร่วมและการมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับหลังการมีส่วนร่วม ดังนั้นพื้นฐานทางโครงสร้างของช่องทางความร่วมมือ จึงมีลักษณะดังนี้ ประการแรกเปิดโอกาสให้ทุก ๆ คนในชุมชนมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ประการที่สองมีการกำหนดเวลาที่ชัดเจนแน่นอนเพื่อผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะได้กำหนดเงื่อนไขตามสภาพความเป็นจริงของตนได้และประการที่สาม มีการกำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยด้านอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และผลประโยชน์ของกิจกรรมได้

Bertraint (1958 : 147-157, อ้างถึงใน ทรงพล ตุ่มทอง 2541 : 20) กล่าวถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่างๆ คือ

1. อายุ
2. เพศ
3. สถานภาพทางสังคม
4. อาชีพ
5. การศึกษา
6. ถิ่นที่อยู่อาศัย

7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น

8. ปัจจัยอื่นๆ เช่น การอาศัยอยู่ในเมืองหรือในชานเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะครอบครัว ค่านิยม และ ทศนคติ

จากปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้นล้วนมีปัจจัยที่หลากหลาย ซึ่งมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้บังเกิดผลอันพึงประสงค์ ในการจัดการ การกำหนดเป้าหมาย และผลประโยชน์ของกิจกรรมกลับไปสู่ชุมชน เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมใจ ความรับผิดชอบ และความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของในกิจกรรม ยังผลให้เกิดความยั่งยืนในกิจกรรมและความร่วมมือในกิจกรรม โดยมีปัจจัยต่างๆ ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วม

รูปแบบการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมีรูปแบบที่แตกต่างกันเป็นหลายรูปแบบโดยนักวิชาการได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้

นิรุช ประสิทธิเมตต์ (2540 : 9) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่นิยมใช้กัน มี 3 รูปแบบ คือ

1. การกระตุ้น รูปแบบนี้รัฐบาลเป็นผู้จัดทำแบบหรือ โครงการซึ่งได้มาจากการประเมินความต้องการของประชาชน แล้วมาชักจูงให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำโครงการนั้น ๆ ให้สำเร็จ

2. การเจรจาต่อรอง รูปแบบนี้รัฐบาลและประชาชนร่วมกัน กำหนดแผน และปฏิบัติให้บรรลุแผน โดยรัฐบาลทำหน้าที่ในการกระตุ้น แนะนำ และสนับสนุนให้โครงการสำเร็จลุล่วงไปได้

3. การจัดการโดยตนเอง รูปแบบนี้ สังคมจะจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากรของสังคมนั้นๆ กันเอง

สุทิน บุญญาธิการ และคนอื่นๆ (2540 : 42) กล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) โดยประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะได้รับแจ้งให้ทราบรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะดำเนินการ และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ข่าวสารดังกล่าวจะต้องแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบที่มีการหารือระดับผู้ดำเนินการ โครงการกับประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยหลักการแล้วการหารือจะต้องจัดขึ้นก่อนที่จะมีการนำเสนอรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลกระทบบางประการที่อาจมองข้ามไป นอกจากนี้เป็นการปรึกษาหารือยังเป็นช่องทางอันหนึ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ไปยังผู้ที่รับผลกระทบ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในโครงการเพื่อเปิดให้มีการเสนอแนะประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเวทีสาธารณะในฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ที่รับผลกระทบ หากมีการดำเนินโครงการหน่วยงานเจ้าของโครงการและผู้มีอำนาจตัดสินใจ ได้ทำความเข้าใจระหว่างกัน และหาสาเหตุที่เกี่ยวกับโครงการ โดยเป็นรูปแบบที่สามารถพบเห็นได้บ่อยและอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบตามสภาพของปัญหาและประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่

3.1. การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ซึ่งเจ้าของโครงการจะส่งตัวแทนร่วมอธิบายให้ที่ประชุมทราบรายละเอียดโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แล้วจึงเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยต่างๆ อย่างไม่จำกัดขึ้นเฉพาะจุดชุมชนย่อยๆแต่ละชุมชนก่อน แล้วจึงจัดรวมหลายๆชุมชนอีกครั้งหนึ่ง

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Hearing) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อมีข้อโต้แย้งทางเทคนิค โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายข้อซักถาม เพื่อให้ความเห็นต่อรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การประชุมต้องมีการนำเสนอต่อสาธารณะและผู้เข้าร่วมประชุมด้วย

3.3 การประชุมประชาพิจารณ์ (Public Hearing) รูปแบบนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นเวทีการนำเสนอข้อมูลทั้งสองฝ่าย คือ เจ้าของโครงการและผู้ได้รับผลกระทบ โดยมีบรรยากาศการประชุมที่เปิดกว้าง ซึ่งเจ้าของโครงการจะต้องเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ปิดบังมีหลักเกณฑ์และประเด็นพิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน ซึ่งรูปแบบการประชุมควรมีลักษณะไม่เป็นทางการมากนัก อาจใช้เวลาประชุมหลายวันก็ได้ และไม่จำเป็นต้องจัดขึ้นครั้งเดียวหรือสถานที่เดียวตลอดไป ทั้งนี้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ ในประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจดำเนินการให้ ประชาชนรับผลกระทบเลือกตัวแทนไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจใน เรื่องนั้นๆ ทั้งนี้ประชาชนจะมีบทบาทชี้้นำการตัดสินใจเพียงใดขึ้นอยู่กับน้ำหนักของตัวแทนในชุด คณะกรรมการนั้นๆ

5. การให้กลไกทางกฎหมาย เป็นการเรียกร้องสิทธิของตนจากการไม่ได้รับความ เป็นธรรม มักใช้ในกรณีที่ไม่มีความสามารถดำเนินการทางอื่นได้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมาย เป็นหลักซึ่งอาจเกิดความยึดถือต่อการดำเนิน โครงการหรือยุติโครงการ อย่างไรก็ตามในบางกรณี ประชาชนอาจไม่อยู่ในฐานะที่ดำเนินการฟ้องร้อง เพราะนอกจากจะเสียเวลาแล้ว ยังมีภาระ ค่าใช้จ่ายและภาระในการติดตามหาข้อมูล

Cohena and Uphoff (1980 : 121-122) อธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของ รูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making) อาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ ระยะเวลาเริ่มการตัดสินใจของช่วงกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูป ของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการ ร่วมมือดำเนินการเข้าร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ทาง วัตถุประสงค์หรือโดยส่วนรวม
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและ ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายรูปแบบ สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้น เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชน คน ทุนของชุมชน การรับผลประโยชน์ การ ร่วมค้นหา สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยมีรูปแบบ วิธีการ และกระบวนการที่เหมาะสมตามบริบทของชุมชนนั้น

ลักษณะการมีส่วนร่วม

ในการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่แตกต่างตามแต่รูปแบบของการมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ดังต่อไปนี้

ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527 : 189) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมว่ามีหลายระดับตั้งแต่เป็นสมาชิกจนถึงเป็นผู้นำหรือประธานกรรมการ ดังนี้

1. เป็นสมาชิก
2. เป็นสมาชิกเข้าร่วมการประชุม
3. เป็นสมาชิกที่บริจาคเงินช่วย
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธานกรรมการ

นอกจากนี้แล้ว ยังอาจพิจารณาลักษณะต่อไปนี้คือ

6. สมาชิกผู้นั้นทำอะไร ระหว่างการประชุม
7. สมาชิกผู้นั้น เล่นบทอะไรในที่ประชุม

พิมพ์วัลย์ ปรีดาสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ (2527 : 268 – 290) ได้ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน ได้สรุปถึงขั้นตอนและแนวทางการดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในกระบวนการริเริ่มนั้น ขั้นตอนเป็นการเรียนรู้ประเมินและสรุปถึงสภาพปัญหาสุขภาพที่ชุมชนประสบอยู่ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และสำรวจถึงศักยภาพและความพร้อม จนถึงขั้นการค้นหาเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อการแก้ปัญหาที่ค้นพบตามลำดับก่อนหลัง
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน เป็นการวางแผนกำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการบริหารกองทุน กระบวนการได้มาซึ่งตัวบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการและกระบวนการในการกำหนดราคาหุ้น
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมเป็นไปในรูปแบบของการสละแรงงาน เงินทอง หรือรับผิดชอบกิจกรรมทั้งหมด เป็นการบริหารจัดการกองทุน
4. การมีส่วนร่วมในกระบวนการควบคุมและประเมินผล ถือเป็นบทบาทขั้นสูง ในกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ โครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของชุมชน

ประสพสุข ตีอินทร์ (2531 : 21) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มในการตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ การตัดสินใจเพื่อปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุน ด้าน ทรัพยากร การบริหารการประสานของความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทาง สังคมโดยรวม
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและ ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด

ไพรัช เชชะรินทร์ (2527 : 34) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนา ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหา สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชน
2. ร่วมค้นหา สร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
3. ร่วมวางแผน นโยบาย หรือแผนงาน โครงการ
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วม หรือปรับปรุงระบบ การบริหารการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพ
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนและหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตาม นโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการกิจกรรมที่ทำไว้ โดยทั้งเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ตลอดไป

เกียรติศักดิ์ เรือนทองดี (2536 : 28) กล่าวว่าไว้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมเป็นการเข้ามา มีส่วนร่วมในลักษณะร่วมสมทบแรงงาน สมทบวัสดุ สมทบเงิน ร่วมคิดและร่วมทำชุมชนมีของเขต ของการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากลักษณะการมีส่วนร่วมข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วม โดยลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ของกิจกรรมนั้น

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

อกิน ระพีพัฒน์ (2527 : 18) ได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วม ประชาชนจะต้องเข้าร่วมในขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของประชาชน เนื่องจากเหตุผลพื้นฐาน คือ ชาวชนบทประสบปัญหาข้อมรู้ถึงปัญหาของตนเองได้อย่างดีที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ กิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ผู้ที่เลือกแนวทางในการพัฒนา ควรเป็นประชาชนในชุมชนนั่นเอง ไม่ใช่บุคคลภายนอก เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากร กับศักยภาพในการพัฒนาชุมชนนั้นๆ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแรงงาน การร่วมแรงในการประกอบกิจกรรมทำให้ประชาชนมีความผูกพันกันมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรม และผลงานที่ปรากฏซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนบำรุงรักษาให้ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประโยชน์ยืนยาว
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการค้นคว้า เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องอันเกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้นำมาเป็นบทเรียนในการหาทางปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

พิมพ์วัลย์ ปรีคาสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ (2527 : 268 – 290) ได้ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนยาและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน ได้สรุปถึงขั้นตอนและแนวทางการดำเนินการการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในกระบวนการริเริ่มนั้น ขั้นตอนเป็นการเรียนรู้ประเมินและสรุปถึงสภาพปัญหาสุขภาพที่ชุมชนประสบอยู่ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และสำรวจถึงศักยภาพและความพร้อม จนถึงขั้นการค้นหาเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อการแก้ปัญหาที่ค้นพบตามลำดับก่อนหลัง

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน เป็นการวางแผนกำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการบริหารกองทุน กระบวนการได้มาซึ่งตัวบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการและกระบวนการในการกำหนดราคาหุ้น

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมเป็นไปในรูปแบบของการสละแรงงาน เงินทอง หรือรับผิดชอบกิจกรรมทั้งหมด เป็นการบริหารจัดการกองทุน

4. การมีส่วนร่วมในกระบวนการควบคุมและประเมินผล ถือเป็นบทบาทขั้นสูงในกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ โครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของชุมชน

นำชัย ทนุผล (2542 : 54) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาว่าเป็นการวัดเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการคิดค้นปัญหาและสาเหตุที่มาของปัญหาในชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา โดยประชาชนมีบทบาทในการกำหนดนโยบายวิธีการ แนวทางการดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานในการพัฒนา โดยการมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์หรือเข้าร่วมบริหารงาน

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ารับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ

5. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนประเมินผลการพัฒนา เป็นการติดตามผลการดำเนินงานที่ได้กระทำไปแล้วนั้น สำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และหาแนวทางปรับปรุงให้ดีขึ้น

โกวิท พวงงาม (2545 : 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อม ไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น



2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 116) ยังได้ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของ โครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้
3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ
5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

ศรีมูล ชัยสุวรรณ (2552 : 20) ได้สรุปถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การรวมกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย นับว่าเป็นจุดเริ่มแรกในการหาแนวทางแก้ไข ปัญหาเบื้องต้น ได้แก่ มีผู้นำกลุ่มหรือกรรมการ เพื่อสะดวกในการประสานระหว่างกลุ่มและองค์กร ภายนอก
2. การร่วมคิดค้น วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงแล้วตัดสินใจเลือก แนวทางในการแก้ไข
3. การร่วมคิดวิเคราะห์แนวทางเพื่อกำหนดแผนงานและแผนปฏิบัติการให้เป็น รูปธรรม
4. การร่วมปฏิบัติงาน หรือดำเนินงานตามแผน ซึ่งสามารถดำเนินงานให้ตรง ตามเป้าหมายและความต้องการ
5. การร่วมรับผลที่ได้จากการดำเนินการที่พึงจะได้
6. การร่วมติดตามและประเมินผลการทำงาน เพื่อจะได้ปรับปรุงในส่วนที่ขาด หายไปให้ดีขึ้น

ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นมีขั้นตอนใน การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และความต้องการขององค์กร เพื่อให้เป็น ไป ตามแผนการดำเนินกิจกรรม ที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นในองค์กรตามกิจกรรมนั้น ๆ และได้รับ ผลประโยชน์จากโครงการพร้อมกับร่วมกันดูแลรักษาโครงการ อันเกิดจากการได้มีส่วนร่วมทั้งด้าน วัตถุประสงค์และจิตใจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในรูปแบบ ลักษณะ และขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี โดยผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดให้มีทิศทางเดียวกันซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษามีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทาง การแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมการแก้ไข และร่วมติดตามประเมินผลการทำงาน
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นระบบการทำงานเป็นกลุ่ม หมุ่คณะ เปิด โอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การวางแผนในรูปของคณะกรรมการและ

รับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนประกอบด้วย การมีส่วนร่วม กำหนดแนวทางเป้าหมายขององค์กร การมีส่วนร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการ และการร่วมติดตาม และประเมินโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ติดตามและประเมินผลงาน เพื่อที่จะสามารถบอกได้ว่างานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์ หรือไม่อย่างไร ในการประเมินผล ควรที่จะต้องมีทั้งประชาชนในชุมชนนั่นเอง และคนนอกชุมชน ช่วยกันพิจารณาว่า กิจกรรมที่กระทำลงไปนั้นเกิดผลดีหรือไม่ดีอย่างไร ซึ่งจะทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรมนั้นร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาการดำเนินงานนั้น มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว เพราะเป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนในการให้มีส่วนร่วม และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับ จากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

ความหมายของชุมชน

มีนักวิชาการให้ความหมายของชุมชน ไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 371) อธิบายว่า สังคม (Society) คือ คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน

จิรพรรณ กาญจนจิตรา (2541 : 17) กล่าวถึงความหมายของชุมชนตามแนวความคิดของ Roland Warran ว่า ชุมชน หมายถึงกลุ่มบุคคลหลายๆกลุ่ม มารวมกันอยู่ในอาณาเขตและภายใต้กฎหมายและข้อบังคับเดียวกัน มีการสังสรรค์กัน มีความสนใจร่วมกัน และมีผลประโยชน์คล้ายๆกันมีแนวพฤติกรรมอย่างเดียวกัน เช่น ภาษาพูด ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือพฤติกรรมอย่างหนึ่งก็คือ มีวัฒนธรรมร่วมกันนั่นเอง

สนธยา พลศรี (2533 : 23) กล่าวถึงความหมายตามแนวคิดของ Arthur Dunham ว่า ชุมชนคือ กลุ่มมนุษย์กลุ่มหนึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแน่นอนและ

ติดต่อกันตลอดทั้งมีส่วนสำคัญของชีวิตทุกๆ ไปอย่างเดียวกัน เช่น มารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณี และแบบแห่งการพูด

ไพรัตน์ เตะระรินทร์ (2527 : 1 -2) ให้ความหมายของชุมชน คือ กลุ่มคนที่อยู่รวมกัน และสมาชิกทุกคน ได้ให้ความสนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นร่วมกัน มีเพียงแต่ให้ความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่งเฉพาะแต่ให้ความสนใจโดยทั่วไป ซึ่งมีขอบเขตมากพอที่จะอยู่ร่วมกันในชีวิตประจำวันนอกจากนี้แล้วชุมชนนั้นอาจหมายถึง การอยู่ร่วมกันอย่างง่าย ๆ เช่น หมู่บ้านหนึ่ง ชนเผ่าหนึ่งหรือการอยู่ร่วมกันขนาดใหญ่ เช่น เมืองหนึ่งๆ หรือประเทศหนึ่ง

เจลิยว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ (2545 : 38) ให้ความหมายของชุมชนว่า ชุมชน (Community) หมายถึง กลุ่มคนหรือบริเวณที่กลุ่มคนนั้นๆอยู่รวมกันได้ ทั้ง ๆ ที่แต่ละคนแตกต่างกันหรือหลากหลายในชุมชนนั้น ๆ เช่น ความแตกตบตวนต่างในด้านความต้องการ เชื้อชาติศาสนา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่า นักวิชาการได้ให้ความหมายของชุมชนแตกต่างกันออกไป โดยแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่

1. ชุมชน หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กันตามบรรทัดฐานทางสังคม มีความผูกพันและมีความเป็นปึกแผ่นซึ่งมีความหมายเดียวกับความหมายโดยรูปศัพท์และอาจหมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีสายสัมพันธ์เดียวกัน เช่น ครอบครัว ชนเผ่าต่าง ๆ
2. ชุมชน หมายถึง พื้นที่หรือบริเวณทางภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มคน เช่น ละแวก หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นต้น
3. ชุมชน หมายถึง องค์กรทางสังคมที่มีวัตถุประสงค์แน่ชัด และรวมกัน ในระยะเวลาที่นานพอสมควรจะเกิดตามระบบสายสัมพันธ์และความผูกพันเกิดขึ้น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล พรรคการเมือง กลุ่มอาชีพต่างๆ เป็นต้น

องค์ประกอบของชุมชน

ไพรัตน์ เตะระรินทร์ (2527 : 26) แบ่งองค์ประกอบชุมชนออกเป็น 5ประเภท คือ

1. คน
2. ความสนใจของคนต่อเรื่องราวเดียวกัน
3. อาณาบริเวณ
4. การปฏิบัติต่อกัน
5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก

จากการทบทวนความหมายและองค์ประกอบของชุมชนแล้ว สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของชุมชน ได้แก่

1. คนหรือประชาชนในชุมชน ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรท้องถิ่น
2. สถาบันทางสังคม ได้แก่ วัด โรงเรียน
3. ฝ่ายบริหารชุมชน ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
4. อาณาเขตทางภูมิศาสตร์
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. ศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อต่าง ๆ
7. ทรัพยากร ชุมชน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ
8. หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค หน่วยงานของรัฐจาก

ส่วนกลาง

ธุรกิจ ฯลฯ

10. องค์กรส่วนท้องถิ่น ได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

ความหมายของการพัฒนา

นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการพัฒนา ในหลายแง่มุม ดังต่อไปนี้

นพพร นิลณรงค์ (2535 : 48) กล่าวว่า iva การพัฒนาใด ๆ ก็ตามหากประชาชนมิได้รู้สึก ว่าตนเองเป็นเจ้าของและลงมือพัฒนาด้วยตนเองแล้วการพัฒนานั้นมีอาจสำเร็จและยั่งยืนอยู่ได้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ถูกกำหนดให้อยู่ในนโยบายและวิธีการคิดในการทำงานพัฒนาหลาย แห่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องทำการศึกษาและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ในหลายๆครั้ง

Dudley and Ammerman (2002 : 101) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนา หมายถึง การ ขจัดความยากจน ความอดอยากการขจัดความเจ็บไข้ได้ ป่วยโดยมุ่งเน้นให้มีรายได้ มีงานทำมี เสรีภาพขั้นพื้นฐาน มีโอกาสในการได้รับบริการสาธารณะต่าง ๆ หรือ การพัฒนา หมายถึง การ สร้างสภาวะการณ์ด้านต่างๆ เพื่อปรับปรุงเสริมสร้างคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ให้ดีขึ้น

Bryant and White (1984 : 112) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึงการเพิ่มพูนสมรรถนะของคนในการควบคุมสมาชิกของสังคม เช่น การเพิ่มความสามารถในการสร้างความเป็นธรรมในสังคมการสร้างพลังอำนาจของบุคคลทางการเมือง การเมืองมีเสถียรภาพในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

Freire (1972 : 98) ให้ความหมาย การพัฒนาว่าเป็นการมีเป้าหมายที่ถูกต้อง ซึ่งมีความสำคัญมากและเป็นสิ่งจำเป็นจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นหนทางเพิ่มขึ้นที่มีค่า

Riggs (1970 : 84) ให้ความหมายของการพัฒนา (Development) ว่าเป็นการเจริญขึ้นของระดับองค์กรทางสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการทำลายรูปแบบของโครงสร้างทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงจะเริ่มจากการจัดระบบในส่วนบนขององค์การแลแผ่ขยายซึ่มลงสู่ส่วนล่างและดำเนินเรื่อยไปจนครอบคลุมองค์การอย่างกลมกลืน

Streeten (1972 : 48) ให้ความหมายว่าการพัฒนา ได้แก่ การมีความก้าวหน้า (Progress) ในมิติต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือ

1. ผลผลิต (Output) และรายได้ (Income)
2. สภาพะของการผลิต (Conditions of Production)
3. ระดับความเป็นอยู่ (Level of Living) ซึ่ง ได้แก่ ภาวะโภชนา ที่อยู่อาศัย เป็นต้น
4. ทศนคติ (Attitude) ต่อการทำงาน
5. สถาบันต่างๆ (Institutions) และนโยบาย (Policy)

Garcia (1982 : 89) กล่าวถึงการพัฒนาในแง่ของการพัฒนาสังคมว่าเป็นกระบวนการที่เป็นองค์ประกอบทางเศรษฐกิจ และ ไม่ใช่เศรษฐกิจที่มีการกระทำอย่างต่อเนื่อง และมีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านปริมาณ (Quantity) และคุณภาพ (Quality)

Misra (1981 : 99) ให้ความหมายการพัฒนาว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มนุษย์ต้องการทำให้ดีขึ้นตามความคิด ของตน กระบวนการนั้น จะไม่ใช่สภาวะการณ์ ไตสภาวะการณ์ หนึ่ง กระบวนการจะอ้างอิงถึงค่านิยมต่าง ๆ เป็นพื้นฐาน และค่านิยมต่าง ๆ นั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังนั้น การพัฒนาในความหมายของ Misra จึงสรุป ได้ว่าเป็นความคิดของมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้เลือกแนวทางพัฒนาด้วยตัวเอง และเป็นกระบวนการที่ใช้ระยะเวลาจากช่วงหนึ่งไปหาอีกช่วงหนึ่งในการเปลี่ยนแปลง

Roger and Burdge (1972 : 108) ให้ความหมายการพัฒนา ว่า คือ รูป แบบหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งแนวการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้จะช่วยปรับปรุง โครงสร้างองค์กรทาง

สังคมดีขึ้น การพัฒนา (Development) คือ ขบวนการพัฒนาซึ่งเป็นขั้นตอนของความก้าวหน้า ขบวนการที่เปลี่ยนแปลงจะเป็นความสำเร็จอย่างมี ขั้นตอนทีละเล็กทีละน้อย

Constantina (1994 : 99) กล่าวถึง การพัฒนา คือ ขบวนการที่ต่อเนื่องซึ่งแสดง ความสามารถของมนุษย์ ในการควบคุมการดำรงชีพ ของเขาจากอดีตจนถึงปัจจุบันให้มีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งเขาได้รวบรวมแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาว่าต้องมุ่งเน้น ไปยัง

1. ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในอนาคต
2. ความสามารถของตัวบุคคลในการช่วยเหลือตนเอง
3. ความสามารถในการควบคุมตัวเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 28, อ้างถึงใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ 2527 : 45) กล่าวว่า การ พัฒนาชุมชน หมายถึง ความเพียรพยายามร่วมกันของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำหนดวิถีชีวิตของตนเอง และการผนึกความเพียรพยายามในการกระทำกิจกรรมทั้งปวงของชุมชน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541 : 32) ได้กำหนดนโยบายหลักในการดำเนินการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมและชักจูงให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทย
2. ขยายแหล่งท่องเที่ยวไปสู่ท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้ทั่วถึงไปสู่

ภูมิภาค

3. การอนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ไว้

4. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี
5. เพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ
6. สร้างกำลังคนที่เป็นคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้ได้มาก

ที่สุด

7. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการ ท่องเที่ยวให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

มนตรี กรรพุมมาลย์ (2539 : 34) ได้กล่าวถึง การพัฒนาในมุมมองของ Per Roux นัก เศรษฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศสว่า การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและจิตใจสามารถทำให้ บุคคลเพื่อผลผลิตรวมได้อย่างแท้จริงในลักษณะที่เพิ่มทวีขึ้นเป็นถาวร โดยการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและจิตใจ หมายถึง การพัฒนาจะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ(เช่น ระบบ

คุณค่า ความเชื่อ ทศนคติ) พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักว่า สามารถใช้พลังที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงที่มีอยู่สภาพปัจจุบัน เป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ เทคนิควิชาการ การผลิตความสามารถในการการบริหาร พฤติกรรมบริโภคและอื่นๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสถาบันและองค์กร ความสัมพันธ์ ในเชิงอำนาจระหว่างกลุ่มทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงนี้สามารถนำไปสู่ ความจริงเที่ยงทางสังคมและการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมที่มากขึ้น

จากความหมายที่นักวิชาการให้ไว้ “การพัฒนา” จึงหมายถึงกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมในสังคม ความเสมอภาคทางการเมือง และการรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม ด้วยวิธีการพัฒนาที่สมดุล ใช้วิธีการบริหารที่เหมาะสม เพื่อให้ประเทศก้าวหน้า และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามวัตถุประสงค์ที่ได้อ้างไว้

องค์ประกอบในการพัฒนา

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2528 : 12, อ้างถึงใน มนต์ศรี กรรพุมมาลย์ 2539 : 45) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการพัฒนา ได้แก่ กระบวนการในการปรับปรุง คุณภาพชีวิต ของบุคคลมุ่งให้เกิดความเสมอภาค ในสังคมในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นการกระจายอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะรายได้ ลดช่องว่างระหว่างประชาชนให้น้อยที่สุด รวมทั้งการกระจายการบริการของรัฐที่พึงให้แก่ประชาชนในบทบาทของชาวบ้านและผู้มาเยือนให้มากขึ้นและใกล้เคียงกับคนในเมือง

เป้าหมายของการพัฒนา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงเป้าหมายของการพัฒนา ดังนี้

มนต์ศรี กรรพุมมาลย์ (2539 : 37) ยังได้กล่าวถึงเป้าหมายของการพัฒนาว่า การพัฒนาคือ การพัฒนามนุษย์ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่

1. สภาพทางเศรษฐกิจสังคม มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสังคมมากขึ้น มีการเพิ่มผลผลิตและการสร้างงาน มีการพัฒนาจิตสำนึก ของประชาชนให้มากขึ้น
2. สภาพทางสังคม การเมืองเกิดความเสมอภาคมีการกระจายรายได้ที่ยุติธรรม ความเป็นธรรมทางสังคม มีการกระจายรายได้และทรัพยากรมีระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย
3. วัฒนธรรม/การพัฒนาทุกด้านมีการพัฒนาศักยภาพและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาดังกล่าว การพัฒนาจะต้องมีวัตถุประสงค์ 7 ประการดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเจริญเติบโตของรายได้ประชากร การเติบโตทางเศรษฐกิจก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นอยู่

ประการที่ 2 มีความเสมอภาคในการกระจายผลประโยชน์ของการพัฒนา จุดเน้น ไม่ใช่อยู่ที่การกระจายความร่ำรวย แต่เป็นการกระจายความเป็นธรรมให้โอกาส เป็นกลวิธีอันสำคัญ ซึ่งเป็นฐานของการพัฒนา

ประการที่ 3 มีบริการความจำเป็นพื้นฐานแก่คนทุกคน ให้คนยากจนมีโอกาสได้รับ ตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน

ประการที่ 4 มีการจ้างงาน เป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายของการมีงานทำ ก่อให้เกิด รายได้ซึ่งบรรลุดูความจำเป็นพื้นฐานได้

ประการที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา เป็นทั้งวิธีการและเป้าหมาย ของการพัฒนา ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดปัญหา วางแผนงาน โครงการ และดำเนินงานตามแผนงาน โครงการรวมทั้งติดตามและประเมินผล

ประการที่ 6 การพึ่งตนเองหรือการเจริญเติบโตของการพัฒนา สามารถพึ่งตนเองได้ และเข้าถึงทรัพยากร รวมทั้งการควบคุมทรัพยากร ได้อย่างมีคุณภาพ

ประการที่ 7 การรักษาสมดุลของสภาพแวดล้อม การพัฒนาเน้นการใช้ประโยชน์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง เป็นกลวิธีและเป้าหมายที่ปรารถนาของการพัฒนา ต่อไป

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541 : 13 อ้างถึงใน เลลิว นูร์กัคดี และคนอื่นๆ 2545 : 67) ได้กล่าวถึงตัวแบบในการพัฒนาของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมีสาระสำคัญของแนวคิดสามารถจะสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยพิจารณาประเด็นหลัก ต่อ ไปนี้

ประเด็นที่เป็นที่ตัว “คน” จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เพราะเมื่อคนเจริญ ทางปัญญาจะสามารถสร้างความเจริญให้กับตนเองได้นับได้ว่าเป็นความเข้มแข็งของทั้งคนและ ชุมชนถ้าไม่พัฒนาคนในชุมชนจะทำให้ชุมชนไม่ยั่งยืน ดังนั้นการพัฒนาคนจึงเป็นกุศโลบายของ การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน มีหลักการพัฒนา 10 ประการ คือ

1. หลักช่วยเหลือตนเอง พึ่งตนเอง เป็นการพัฒนา “คน” เพื่อให้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ใน ตัวคนมากที่สุด จนก่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ในตนเอง ดังนั้นคนที่ช่วยเหลือตนเองและ พึ่งตนเองจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

2. หลักเริ่มจากสภาพที่เป็นอยู่ เป็นการพัฒนาจากที่มีอยู่แล้วไปปัจจัยนำเข้าไปให้เกิดความเปลี่ยนแปลงค่อยเป็นค่อยไปให้ชาวบ้านสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้จนเกิดการพัฒนารวมชนอย่างยั่งยืน

3. การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพราะเป็นสิ่งใกล้ตัว การใช้ทรัพยากรจากสิ่งใกล้ตัวทำให้ชาวบ้านเกิดการพึ่งตนเองมากที่สุด และสามารถวางแผนการใช้ทรัพยากรที่พอดี ทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้น ไม่น้อยหรือมากเกินไป การอาศัยทรัพยากรที่ใกล้ตัวเป็นการใช้เงินมากและอาจทำให้เกินความจำเป็นของชุมชน

4. การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ร่วมกันจนเกิดปัญญา สามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ยั่งยืน

5. วัฒนธรรมและผู้นำชุมชน การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนจะต้องดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม และผู้นำท้องถิ่นจะต้องเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์ให้ดำรงสืบไปเป็นการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นล่มสลาย และทำให้เข้มแข็งและยั่งยืน

6. ความมีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้เกิดผลจะต้องจัดทำในรูปแบบหนึ่งโครงการ มีลักษณะเป็นหนึ่งหน่วยระบบมีผลผลิตที่คาดหวัง มีปัจจัยนำเข้าและกระบวนการที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นระบบ เมื่อโครงการดำเนินไปแล้วสามารถประเมินผลประสิทธิภาพได้

7. การประสานงาน เป็นหน่วยงานของราชการหรือเอกชน จะต้องมีการประสานงานความร่วมมือในการทำงานทั้งนี้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกระบวนการพัฒนา ถ้าหน่วยงานของราชการและเอกชนสามารถประสานงาน ให้ความร่วมมือกันได้อย่างดี จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

8. การทำงานเชิงรุก เป็นการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้านอย่างตรงประเด็น ในการทำงานเชิงรุกนั้น ชาวบ้านในท้องถิ่นจะเข้าร่วมทำให้เกิดการพัฒนาเรียนรู้ในการทำงานระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคนและชุมชนอย่างยั่งยืน

9. ความมีคุณธรรมและศิลปะ การพัฒนาคนมุ่งแต่ความรู้ความสามารถทางเศรษฐกิจอย่างเดียว จะทำให้ความเป็นธรรมหายไปจากท้องถิ่น สิ่งสำคัญคือคุณธรรมและศิลปะที่แสดงความเป็นท้องถิ่นไทย ดังนั้นการพัฒนาจะต้องควบคู่ไปกับคุณธรรมและศิลปะ

10. การเชื่อมประสานด้านเวลา เป็นการพัฒนาเชื่อมสภาพท้องถิ่นในปัจจุบันของไทยเข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับการพัฒนาท้องถิ่น เทคโนโลยีนำเข้าจะต้องไม่

ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพความเป็นท้องถิ่นไทย เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาคมนาคมส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนา เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำเกิดขึ้น หรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่คาดหวังว่าจะดีขึ้นกว่าเดิม การทำให้มั่นคง ทำให้ก้าวหน้า ทำให้ชีวิตมีความปลอดภัย มีความเจริญ มีความสุขโดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกำหนดวิถีชีวิตของชุมชนไปสู่ชุมชนที่ยั่งยืนต่อไปในภายภาคหน้า

แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

ความหมายของแหล่งท่องเที่ยว

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายที่หลากหลาย เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวไว้ดังนี้

สมพุทธ ธุระเจน (2540 : 56) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่เฉพาะ นักท่องเที่ยวเลือกไปเยือนและใช้เวลาอยู่ที่นั่นระยะหนึ่ง ไม่ใช่ผ่านไปหรือหยุดเพียงเพื่อผ่านไปแหล่งท่องเที่ยวปลายทาง ผู้ใดจะเลือกเยือนสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ และวัตถุประสงค์ของการเดินทาง ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ เยี่ยมเยือนญาติมิตรหรือเที่ยวชมสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่หรือเล็ก ก็ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งสิ้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545 : 1) ได้ให้ความหมาย แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งที่เป็นธรรมชาติ ป่าเขา น้ำตก ถ้ำ รวมทั้งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งกระจายกันอยู่ในแต่ละพื้นที่

ราณี อธิชัยกุล (2546 : 38-46) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเยือน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 56) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่อยู่ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ และอยู่ในลักษณะที่เป็นนามธรรมไม่สามารถสัมผัสได้ และมนุษย์สามารถนำมาเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม

จากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น ที่มีคนเข้าไปชม อาจมีกิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่หลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้น โดยในแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นอาจมีสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเด่น เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

มีนักวิชาการ ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ไว้หลายประเภท ดังนี้

ราณี อธิชัยกุล (2546 : 38-46) จำแนกประเภทตามลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

1. แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองและมีความงดงามตามธรรมชาติ มีความโดดเด่นทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา และระบบป่าไม้ที่หลากหลาย ธรรมชาติที่ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่ในรูปภูมิทัศน์ ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ พืชพรรณและป่าไม้ เช่น อุทยานแห่งชาติ ภูกระดึง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
2. แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีความสำคัญในฐานะเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนาที่แสดงถึงอารยธรรมของท้องถิ่น มีผลดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พระบรมมหาราชวัง
3. แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ และถ่ายทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตของมนุษย์และกิจกรรมที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการสร้างกิจกรรมใหม่ หรือปรับปรุงคัดแปลงเพื่อให้สถานที่มีความหลากหลายในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและความบันเทิง

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 26-28) จำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามการ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ 3 ประเภท

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิด
จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติที่มีความสวยงามน่าสนใจต่อการเดินทางไปเที่ยวชม
แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในสภาพดั้งเดิมปราศจากการตัดแปลง
เป็นทรัพยากรในพื้นที่ที่มีความสัน โดษ ซึ่งอยู่ไกลชุมชน คุณค่าของผู้เยี่ยมชมอยู่ที่ความอุดม
สมบูรณ์เป็นธรรมชาติ ได้สัมผัสทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา วนอุทยาน เขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่า ทะเล
ธารน้ำแข็ง เช่น อุทยานแห่งชาติทับลาน

1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีการตัดแปลงปรุงแต่งแต่ยังรักษาสภาพ
ธรรมชาติไว้ เป็นทรัพยากรในพื้นที่กึ่งสัน โดษ ที่มีการปรุงแต่งเพื่อความสะดวกในการเข้าถึง และ
เพิ่มความสามารถในการรองรับ คุณค่าของผู้เยี่ยมชมอยู่ด้วยการสัมผัสธรรมชาติในระดับภายนอก
และได้รับความสะดวกในการเยี่ยมชม ได้แก่ ถ้ำ น้ำตก หุบเขา น้ำพุร้อน ชายหาด อ่างเก็บน้ำ เช่น
น้ำตกเหวสุวัต

1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีการตัดแปลงก่อสร้างเพิ่มเติม เป็น
แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติที่มีการพัฒนาแล้ว ซึ่งมีกิจกรรมตอบสนองความต้องการของผู้มา
เยี่ยมชม มีความสะดวกสบายทุกรูปแบบ ได้แก่ รีสอร์ทในอำเภอวังน้ำเขียว

2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์ ทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมใน
สมัยปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศาสนา เป็นสิ่งที่แสดงถึง
อารยธรรมและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นนั้นว่าสมัยโบราณมีความเจริญด้านใดและเหลือ
มรดกตกทอดมายังชนรุ่นหลัง จึงมีผลดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปเยือนพื้นที่นั้น ได้แก่ ปราสาทหิน
อุทยานประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี

3. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมเป็นแหล่งท่องเที่ยว
ที่มนุษย์สร้างขึ้น ในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม แต่ละกลุ่มชน ที่มีความแตกต่าง
กันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยยึดถือปฏิบัติ สืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ
ของสังคมที่มีผลต่อการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศิลปวัฒนธรรม

เช่น หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา งานประเพณี และงานกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานประเพณีแห่งเทียนพรรษา ประเพณีล่องกระทง

จากประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองและมีความงดงามตามธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานห้วยหลวง อุทยานผาแต้ม
2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนุษย์สร้างขึ้น มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศาสนาที่แสดงถึงอารยธรรมและความเจริญของท้องถิ่น เช่น อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
3. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ และถ่ายทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตมนุษย์ และกิจกรรมที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น งานประเพณีลอยกระทง งานวันสงกรานต์

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้มีนักวิชาการหลายท่าน กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

สมชาย สนั่นเมือง (2541 : 25-33) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีปัจจัยหลักสำหรับการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนนั้น จะต้องมีกระบวนการและองค์ประกอบหลักที่สำคัญประกอบด้วย

1. แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการพิจารณาทั้งในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น ความพร้อมในเรื่องการบริหารจัดการซึ่งหากในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวไม่พร้อมก็ยังไม่ควรเปิดให้ผู้คนเข้ามาเที่ยว ซึ่งทำให้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวยังคงอยู่ดลออกไป
2. การบริการทางการท่องเที่ยว ในส่วนของการบริการทางการท่องเที่ยวสามารถพิจารณาได้ 2 ส่วน คือ ส่วนของการกำกับดูแลได้แก่ ภาครัฐ และส่วนของการดำเนินงานได้แก่ ภาคเอกชน ซึ่งการดำเนินงานของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะประกอบด้วย บริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ธุรกิจที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก การขนส่ง สำหรับในส่วนของการกำกับดูแลภาครัฐจะมีหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมายระเบียบที่ระบุอยู่ในพระราชบัญญัติ

ต่าง ๆ และการกำกับดูแลในส่วนนี้ยังหมายถึง การประสานงานทำความเข้าใจ และการกำกับให้เติบโตของภาคบริการทางการท่องเที่ยวในทิศทางที่เหมาะสม

3. การตลาดเป็นส่วนของการตลาด จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องการจัดวางสินค้าเพราะการตลาดเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงให้ผู้ซื้อ (นักท่องเที่ยว) มาซื้อสินค้า ดังนั้นในเชิงของการตลาดจะต้องมีการทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่ามีสินค้าทางการท่องเที่ยวคืออะไร และควรเลือกกลุ่มผู้ซื้ออย่างไร

นอกจากนี้ สมพทุธ ชูระเจน (2540 : 19) กล่าวว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศปัจจุบันได้กำหนดขั้นตอนขอบเขต

และรายละเอียดในการวางแผนทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ ดังต่อไปนี้

1. สำรวจเบื้องต้น (Preliminary Survey) เป็นการเข้าไปศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะประเด็นที่สำคัญหรือปัญหาที่เด่นชัด เป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานอย่างกว้าง ๆ มุ่งในการที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรือการพัฒนาขนาดเล็กในระยะสั้น และนำมาประมวลวิเคราะห์เพื่อใช้สำหรับศึกษาในขั้นต่อไป

2. การศึกษาเบื้องต้น (Preliminary Study) เป็นการศึกษาแบบผสมผสานในทุกสาขา ทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัจจัยพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม แต่เป็นไปในลักษณะกว้างโดยสังเขป เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ โอกาส และทิศทางของการพัฒนาในขณะเดียวกัน ผลของการศึกษาก็จะชี้แนะแนวทางการดำเนินการและการแก้ปัญหาในระยะสั้นไว้ก่อนที่จะจัดทำแผนหลักในรายละเอียดต่อไป

3. การจัดทำแผนหลัก (Master Plan) เป็นการศึกษาสาขาต่าง ๆ เช่นเดียวกับการศึกษาเบื้องต้น แต่มีรายละเอียดมากกว่าที่สำคัญ คือ การกำหนดโครงการที่ควรพิจารณาตามระยะเวลาก่อนหลัง รวมทั้งเสนอกลยุทธ์และแนวทางที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

4. การศึกษาความเหมาะสม (Feasibility Study) เป็นการศึกษาสืบเนื่องจากแผนหลัก โดยศึกษาความเหมาะสมของโครงการที่กำหนดไว้ในแผนหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ความเหมาะสมในทางเศรษฐกิจ การเงิน การลงทุน เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ และเสนอแนะช่องทาง

มนัสวี รุ่งสุวรรณ (2542 : 43) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบความสำเร็จ มิใช่สิ่งที่จะทำได้โดยง่าย เพียงว่ามีสถานที่แล้ว จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสภาพ

สถานที่ท่องเที่ยวก็สามารถทำได้ทันที มีสิ่งที่จะต้องนำมาประเมินเพื่อประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อย่างน้อยที่สุด 4 ประการ คือ

1. ความปรารถนาของผู้ท่องเที่ยว
2. ความปรารถนาในการใช้บริการของผู้ท่องเที่ยว
3. ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง
4. ความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่ ซึ่งพิจารณาได้ 3 ประเด็น คือ

ความสามารถที่จะรองรับได้ในเชิงกายภาพ (Physical Carrying Capacity) ความสามารถที่จะรองรับได้ในสังคม (Social Capacities Capacity) และความสามารถที่จะรองรับได้ในเชิงนิเวศวิทยา (Ecological Capacities Capacity) ส่วน รุ่ง กาญจนวิโรจน์ (2545 : 24) ได้กล่าวถึงนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวว่าควรมุ่งการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่แหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง รัฐ เอกชน สนับสนุนการให้บริการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีการพัฒนาบริการข้อมูลข่าวสารในระบบที่ทันสมัยด้วยเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และส่งเสริมให้ความคุ้มครอง รักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ รุ่ง กาญจนวิโรจน์ ยังได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นให้ท้องถิ่นเห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเข้ามามีบทบาทในการบริการดูแล จัดการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เร่งรัดการพัฒนา ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
2. ด้านการบริการ ในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวกับพิธีการเข้าเมือง การให้บริการภายในท่าอากาศยาน มีการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Tourist Service Centre) ในลักษณะเบ็ดเสร็จ พร้อมทั้งการบริการข้อมูลข่าวสาร ให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว และคุ้มครองความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
3. ทางด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น งานประเพณีต่าง ๆ กิจกรรมแสวงเสด็จ กิจกรรมกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 43) ได้กล่าวถึงในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รัฐบาลได้ให้ความสนใจที่จะพัฒนาเพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเจริญและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย อย่างสมศักดิ์ศรีและสร้างสรรค์ ซึ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีอยู่ 4 ประการ คือ ทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว การขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวกทางการ

ท่องเที่ยว ข้าราชการท่องเที่ยว โดยการกำหนดนโยบายส่วนร่วมให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

สุทธิกาญจน์ กาญจนะ (2550 : 14) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไว้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเปลี่ยนแปลงชุมชนในทิศทางที่คาดหวังว่าน่าจะดีขึ้นกว่าเดิม โดยส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมใช้ประโยชน์ในการะบวนการพัฒนา ซึ่งเป็นการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองและนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามความต้องการของชุมชน

จากความหมายของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นความพยายามของชุมชนที่จะพัฒนา เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนเอง และท้องถิ่นให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้นในด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว สร้างความสนใจและเป็นแรงดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวในการมาท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น

ความหมายของการท่องเที่ยว

ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไว้หลากหลายแนวคิดและก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งพอที่จะสรุปได้ดังนี้

ชาณวิทย์ เกษตรศิริ (2540 : 2-3) ได้ให้นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าการท่องเที่ยวเป็นเรื่องของการเดินทาง หากไม่มีการเดินทางก็ไม่มีการท่องเที่ยวในเรื่องของการท่องเที่ยว ผู้ดำเนินงานการท่องเที่ยวมักใช้คำว่า การท่องเที่ยวและการเดินทางปนกันไป บากที่ก็ใช้คำว่า การท่องเที่ยว ให้มีความหมายถึงการเดินทางและการท่องเที่ยว เช่นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยใช้ชื่อว่า ในภาษาอังกฤษว่า Tourism Authority of Thailand และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยใช้ชื่อว่า British Tourism Authority ในบางครั้งมีการใช้คำว่า การเดินทางให้มีความหมายถึงทั้งการท่องเที่ยวและการเดินทาง เช่น องค์การการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ใช้คำว่า International Union of Official Travel Organization (IUOTO)

สุวัฒน์ จูชากรณ์ และจริญญา เจริญสุกใส (2550 : 71) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึงเป็นการเดินทางเพื่อที่เปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะและเกียรติคุณ

เสรี วงษ์ไพจิตร (2534 : 1) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การท่องเที่ยวมิใช่เฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อหาความสนุกสนานเพลิดเพลินอย่างมากที่ผู้คน

เข้าใจกันแต่อาจเกิดเพื่องาน เช่น การเดินทางไปประชุมสัมมนา เพื่อหาความรู้ การกีฬา หรือเพื่อติดต่อทางธุรกิจการค้า ตลอดจนการเยี่ยมชมเพื่อนฝูง ก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน

อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์ (2546 : 10) การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อหาความสนุกสนาน เพื่อประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อศาสนา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนถึงการเยี่ยมชมญาติมิตร โดยที่ไม่มีรายได้เกิดจากการเดินทางครั้งนั้น

องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) แห่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดความหมายของคำว่า “การท่องเที่ยว” ว่า การเดินทางใด ๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ คือ 1) เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่น ๆ เป็นการชั่วคราว 2) เดินทางด้วยความสมัครใจ 3) เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ (สร้อยยา วรากุลวิทย์ 2546 : 2)

จากแนวความหมายของการท่องเที่ยวข้างต้นพอผู้วิจัยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวคือการเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างกัน ซึ่งไม่ใช่ที่พำนักอาศัยประจำของบุคคลนั้น เป็นการเยือนชั่วคราว มีใช้เพื่อประกอบอาชีพหารายได้ ซึ่งกิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างกันทั้งที่เป็นการพักผ่อน ประกอบกิจกรรมตามความสนใจ หรือเพื่อการประกอบธุรกิจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน แต่ไม่ได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นหลัก

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

สมบัติ กาญจนกิจ (2544 : 85) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทยได้มีการแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งของสถานบริการท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว

บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานชนิดหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยวแต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยวซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน บริการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ ที่พัก

อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แห่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3. การตลาดการท่องเที่ยว

ตลาดการท่องเที่ยวเป็นการแสดงอุปสงค์ ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่ง ไปอีกที่หนึ่งเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งในกระบวนการจัดได้หมายรวมถึงการส่งเสริมการขาย แลพัฒนาการขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542 : 14) การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่มีองค์ประกอบดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยวได้จัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 4 ประเภท ดังนี้คือ

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ (Traditional Attractions)

1.2 แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ

1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions)

1.4 แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions)

ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545 : 16) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รับรองการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบาง โอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แห่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อน

ใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการ ได้รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กันเป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวจึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยทั้ง 3 เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการหรือทัศนศึกษา ซึ่งอาจใช้ประโยชน์ได้โดยตรงและจากบริการที่เกี่ยวข้อง โดยปกติทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่ใช้ไม่มีวันหมด เพราะรูปแบบการใช้มักเป็นการสัมผัสแต่ภายนอกโดยไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรใดๆ หรือ อาจมีการชดเชยได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม ในการท่องเที่ยวที่เป็นจริงนั้นการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรมักมีการแปรรูปทรัพยากรและอาจไม่มีการคำนึงถึงการสูญเสีย หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับระบบย่อยๆต่างๆ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ในทางกลับกันสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบอื่นๆ เช่น ระบบชุมชน ระบบอุตสาหกรรม ฯลฯ อาจมีผลกระทบมาสู่ระบบการท่องเที่ยวด้วย ดังนั้น การท่องเที่ยวที่ขาดระบบการจัดการที่สัมพันธ์กัน จึงเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ประสบความสำเร็จได้เลย นอกจากองค์ประกอบภายในระบบแล้ว การท่องเที่ยวยังมีสิ่งแวดล้อมที่สำคัญเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอีกหลายประการ เช่น สภาพกายภาพและระบบนิเวศน์สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจและการลงทุน สังคมและวัฒนธรรมองค์กรและกฎหมาย เป็นต้น

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

สมบัติ กาญจนกิจ (2544 : 88-89) กล่าวว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะประกอบด้วย ธุรกิจหลายประเภทที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจที่พักและอาหาร ธุรกิจการนำเที่ยว และธุรกิจการค้าของที่ระลึกธุรกิจเหล่านี้จะขายบริการให้นักท่องเที่ยวโดยตรง และยังมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม เช่น การผลิตสินค้าเกษตรกรรม การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จะกล่าวดังต่อไปนี้ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

1.1 ความสำคัญด้านเศรษฐกิจของประเทศ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นในรูปของเงินตราต่างประเทศมากเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากอื่นๆนอกจากนี้รายรับสุทธิในรูปของเงินตราต่างประเทศจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยให้ดุลชำระเงินของประเทศดีขึ้นรายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลทบทวีคูณ ระบบหมุนเวียนในเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น การ

ท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียน และกระจายรายได้สู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ อย่างกว้างขวาง เป็นการสร้างรายได้สู่ประชาชนอย่างแท้จริง การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้น ให้เกิดการผลิต และการนำเอาทรัพยากรของประเทศโดยเฉพาะท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ใน อัตราที่สูง ในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมือง และการผลิตสินค้าที่ระลึก ตลอดจนการบริการใน ท้องถิ่นนั้นๆ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบผลผลิตขายได้ทุกเวลาตลอดแต่ ความเหมาะสมและความสามารถของผู้ขาย นอกจากนี้การท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างรายได้ สร้าง อาชีพ ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้รัฐรับรายได้ในรูปของภาษีอากรประเภทต่างๆ

1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคม การท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริม ความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรีต่อกัน ระหว่าง เจ้าของบ้าน และผู้ที่มาเยือน การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ ท้องถิ่น ทำให้มีการก่อสร้างใหม่ๆ มีการลงทุนด้านการผลิตเพื่อรองรับบริการแก่ผู้มาเยือนท้องถิ่น ประชากรมีรายได้จากงานที่ทำ และการท่องเที่ยวยังช่วยจัดปัญหาการตั้งไหลการเคลื่อนย้ายเข้า มาหางานทำหรือเลี้ยงชีพในเมืองของประชาชนในชนบท การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนใน ชนบทรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตประดิษฐ์สิ่งของ เครื่องใช้ในรูปของสินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึกไว้สำหรับผู้มาเยือน เป็นการหารายได้มาจุนเจือ ครอบครัวเพิ่มขึ้น

1.3 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการเมือง การเดินทางมาเที่ยวก่อให้เกิด ความรู้สึกถึงความมั่นคงปลอดภัย เพราะการที่นักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไปเยือนที่ใด ที่นั้น จะต้องมีความปลอดภัยเพียงพอ การท่องเที่ยวเป็นวิถีทางที่มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะทำความเข้าใจ กันการเดินทางไปมาหาสู่กันภายในประเทศทำให้คนรู้จักคุ้นเคยกัน เป็นการสร้างความสมานฉันท์ เสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่การเป็นเพื่อนร่วมโลกที่จะช่วยสร้างสรรค์สัมพันธ์ ไมตรี และความสงบสันติสุขในโลก

2. ประเภทของการท่องเที่ยว ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการ ท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมและวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม ท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจแยกได้ ตามลักษณะและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 3 ประเภท คือ

2.1 ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ บ่อน้ำพุ น้ำพุร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน ทะเล

เขื่อน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติของไทยประเภทธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ น้ำตกถ้ำแสงจันทร์ เขื่อนอุบลรัตน์ ภูกระดึง เป็นต้น

2.2 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และปูชนียสถาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือ ปูชนียสถาน ได้แก่ วัด อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นต้น

2.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะของพิธีงานประเพณีความเป็นอยู่ วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้าน ชาวเขา สภาพชีวิตในชนบท) ศูนย์วัฒนธรรมสินค้าพื้นเมือง ไร่ สวน พืชผัก ผลไม้ และเหมือง เช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานช้างจังหวัดสุรินทร์ ประเพณีบวชลูกแก้ว ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2545 : 8-9)

3. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่ส่งเสริมให้มีการขยายตัวของการเดินทางท่องเที่ยว และก่อนที่จะเดินทางมีอยู่ 2 ประการ คือ สภาพเอื้อต่อการท่องเที่ยว และแรงจูงใจเพื่อการท่องเที่ยว สำหรับสถานภาพที่เอื้อเพื่อการท่องเที่ยวนั้น เป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ผู้คนสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้แก่ เวลาและรายได้ สำหรับเรื่องปัจจัยเวลานั้นสามารถอธิบายได้จะเดินทางท่องเที่ยวได้ จำเป็นต้องมีเวลาว่างพอเสียก่อน สำหรับเรื่องของรายได้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก เพราะถ้าขาดรายได้ก็ไม่สามารถเดินทางได้ สรุปว่าทั้งเวลาและรายได้จะเป็นมูลเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวได้ ส่วนแรงจูงใจเพื่อการท่องเที่ยว เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ การจัดให้มีความอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวที่สำคัญคือ การขนส่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวแบบแยกจากกันไม่ออก นักท่องเที่ยวต้องการการขนส่งที่รวดเร็ว ปลอดภัย มีความสะดวกสบาย ราคาเป็นที่น่าพึงพอใจ ถ้าราคาแพงจนเกินไปแรงกระตุ้นก็จะน้อยลง

4. บทบาทของรัฐบาล โดยทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีหลายๆแนวทางที่รัฐบาลสามารถสนับสนุนและผลักดันความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ เช่น การสนับสนุนภาคเอกชนลงทุน การใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เอกชนมีการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวรวมถึงผลผลิต โดยรัฐบาลเพราะเนื่องจากการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ บางส่วนจึงเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงที่จะทำการตัดสินใจใน (สมบัติ กาญจนกิจ 2544 : 140)

4.1 การศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศ รวมถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติในเรื่องที่เกี่ยวข้องและจำเป็น เพื่อประโยชน์ทั้งการวิจัยและการกำหนดนโยบายทางการท่องเที่ยวของประเทศ

4.2 จัดทำหรือทำการสนับสนุนการจัดทำการศึกษา หรือวิจัยด้านการตลาดการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดศักยภาพในพื้นที่ตลาดที่จะดำเนินการส่งเสริมและเผยแพร่

4.3 การสำรวจทัศนคติและความประทับใจของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการส่งเสริมและเผยแพร่ให้สอดคล้องกับความสนใจและความชื่นชอบของนักท่องเที่ยวในแต่ละประเทศ หรือแต่ละตลาด

4.4 วางแผนและกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแนวทางที่ 2 เพื่อกำหนดศักยภาพในการพัฒนาและการจัดสรรทรัพยากรลงไปในพื้นที่ต่างๆเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงการเสนอแนะให้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวพิจารณาและให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว

4.5 มีการประเมินอุปทานทางการท่องเที่ยวด้านต่างๆ โรงแรมและที่พักอาศัย ภัตตาคาร และร้านอาหาร ความสะดวกสบายด้านต่างๆ โครงสร้างปัจจัยพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งนี้เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับอุปทานทางการท่องเที่ยวในระยะสั้นและในระยะยาว

4.6 ดำเนินการทางด้านการตลาด การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการเผยแพร่การท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ

4.7 ดำเนินการสนับสนุนให้มีการผลิตการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้บริการในด้านต่างๆ

4.8 ออกกฎหมายควบคุมและบังคับใช้ในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องหรือเป็นองค์ประกอบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อผลประโยชน์ในตัวอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเองและผลประโยชน์โดยรวมของประเทศ

4.9 เป็นหน้าที่ของรัฐบาลโดยตรงที่จะต้องดำเนินการจัดสรรโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานในพื้นที่ต่างๆเพื่อการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจซึ่งก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตาม การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในอัตราที่สูง การท่องเที่ยวทำให้เกิดรายได้ สร้างอาชีพ

ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมมีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดมิตรไมตรีต่อกัน มีการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่น ช่วยให้ประชาชนในชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาผลิตประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในรูปของ สินค้าพื้นเมือง เป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกด้วย

บริบทอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

คำขวัญของอำเภอโพธิ์ไทร

"เสาเสถียรสูงสง่า หน้าผาสูงชัน มากพันธุ์ผลไม้ โพธิ์ไทรร่มรื่น ชื่นตาชายโขง"

อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ที่ตั้ง อำเภอโพธิ์ไทร ถนนเทิดพระเกียรติ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด อุบลราชธานี ห่างจากตัวจังหวัด 96 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร 725 กิโลเมตร มีอาณา เขตติดต่อกับพื้นที่การปกครองข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเขมราฐและอำเภอนาตาล

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงสาละวัน (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอศรีเมืองใหม่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอตระการพืชผล อำเภอกุศขำวุ่น และอำเภอเขมราฐ

พื้นที่ 505.15 ตารางกิโลเมตร

สภาพภูมิอากาศ โดยทั่วไป

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ตะวันออกเฉียงใต้

ฤดูแล้ง เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เดือนเมษายน

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่

1. แม่น้ำโขง
2. ป่าสงวนแห่งชาติคงภูโหล่น, ดงตาหวัง

3. ป่าถาวรคงขุมคำ-คงคำหวัง, อุทยานแห่งชาติผาแต้ม
อาชีพในท้องถิ่น ประกอบด้วย อาชีพทำนา ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์
ประวัติอำเภอโพธิ์ไทร

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2321-2322 ท้าวคำผง ท้าวทิดพรหม และท้าวกำ บบุตรของพระวอ พระตา ได้หนีภัยสงครามพระเจ้าสิริบุญสาร เจ้านครเวียงจันทน์ เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้มาสร้างเมืองขึ้นที่บริเวณคงอู่ผึ้ง โกล้าน้ำมูล (ซึ่งในปัจจุบันคือที่ตั้งของจังหวัดอุบลราชธานี) ต่อมาได้มีกลุ่มคนอพยพเข้ามาอยู่ในท้องที่ของเมืองเขมราฐ โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านซังและบ้านเก่า ห่างจากบ้านโพธิ์ไทรไปทางทิศตะวันตกประมาณ 1 กิโลเมตร เมื่อมีผู้คนมากขึ้นจึงได้เคลื่อนย้ายมาตั้งรกรากอยู่ที่บ้านกลางและบ้านหนองคูณ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2365 และตั้งชื่อบ้านว่า บ้านโพธิ์ไทร โดยถือเอาความศักดิ์สิทธิ์และความสำคัญของต้นโพธิ์และต้นไทรซึ่งอยู่ตั้งที่วัดศรีบุญเรือง และมีนายอิทธิราช คุณพาทย์ เคยเป็นผู้ปกครองบ้านโพธิ์ไทรในยุคนั้น

เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2521 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยแบ่งท้องที่อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งเป็น กิ่งอำเภอโพธิ์ไทร และต่อมาก็ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอโพธิ์ไทร ตามพระราชกฤษฎีกาตั้งอำเภอพญาเม็งราย อำเภอพบพระ อำเภอทับคล้อ อำเภอบ้านโคก และอำเภอโพธิ์ไทร เมื่อปี พ.ศ. 2530 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2530

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

หาดสลึง

เป็นหาดทรายริมฝั่งแม่น้ำมูล ตั้งอยู่ที่บ้านสองคอน ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 115 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 2050 (อุบลฯ - ตระการพืชผล - โพธิ์ไทร) ในฤดูแล้ง ประมาณมกราคม-มิถุนายน เมื่อน้ำในแม่น้ำโขงลดระดับลง จะมีหาดทรายที่สวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างยิ่ง ในช่วงงานประเพณีสงกรานต์หาดสลึงจะเต็มไปด้วยนักท่องเที่ยวที่หลั่งไหลมาเที่ยวงานประเพณีสงกรานต์เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะจัดขึ้นตั้งแต่วันที่ 12-15 เมษายน ของทุกปี ที่ตั้งของหาดสลึง จะตั้งอยู่ที่บ้านปากกะหลาง มีที่พักสามารถรับรองนักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้ และนอกจากนี้ยังเป็นแหล่งจำหน่ายปลาแม่น้ำโขงอีกแห่งหนึ่ง มีบริการนั่งชมเรือข้ามฝากเพื่อไปชมแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บริเวณใกล้เคียงที่น่าสนใจอีกมากมาย เช่น ปากบ้อง ซึ่งเป็นส่วนที่แคบที่สุดของแม่น้ำโขง กว้างประมาณ 56 เมตรในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม

จะมีเทศกาลจับปลาในลำน้ำโขงซึ่งเป็นวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของชาวบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ บริเวณนี้จะมีโขดหินกลางแม่น้ำโขงที่สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนและในช่วงเทศกาลนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมกันมาก, หินหัวพะเนียง, แก่งสองคอน, หาดหงษ์และสวนเกษตร (สวนลำไย สวนมะขามหวาน) นอกจากนี้ ชาวบ้านสองคอนยังมีงานประเพณีที่น่าสนใจ คือ ประเพณีตักปลา และประเพณีสงกรานต์ ซึ่งยังคงรักษาเป็นประเพณีที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมและศึกษาวิถีการดำเนินชีวิตมาจนถึงปัจจุบัน การเดินทางโดยรถยนต์ ตามทางหลวงหมายเลข 2050 (อุบลฯ - ตระการพืชผล - โพธิ์ไทร) ห่างจากตัว อำเภอ โพธิ์ไทร รวมระยะทาง 14 กิโลเมตร

สามพันโบก

สามพันโบก ตั้งอยู่ที่บ้านโป่งเป่า ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร เป็นแก่งหินขนาดใหญ่ในลำน้ำโขง ซึ่งจะปรากฏให้เห็นเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ที่เรียกว่า สามพันโบก เพราะบนแก่งหินมีแอ่งน้ำขนาดเล็กใหญ่จำนวนมาก (คำว่า โบก หมายถึง แอ่ง) นอกจากนี้ลักษณะของแก่งหินยังมีขนาดใหญ่มากคล้ายภูเขา ถูกกระแสน้ำกัดเซาะเว้าแหว่ง มองเห็นเป็นลวดลายของชั้นหินอยู่ทั่วไป จนมีผู้ให้ฉายาที่นี้อีกอย่างหนึ่งว่า แกรนแคนยอนเมืองไทย การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแก่งสามพันโบก นิยมนั่งเรือจากหาดสลึง ที่บ้านสองคอน ล่องตามลำน้ำโขงระยะทาง 4 กิโลเมตร ระหว่างทางจะผ่าน "ปากบ้อง" จุดแคบที่สุดของแม่น้ำโขงซึ่งมีความกว้างเพียง 56 เมตร "หินหัวพะเนียง" เป็นแก่งหินกลางแม่น้ำที่ทำให้แม่น้ำโขงแยกออกเป็นสองสาย หรือสองคอนในภาษาท้องถิ่น จึงเป็นที่มาของชื่อ บ้านสองคอน

สามพันโบก เป็นแก่งหินกลุ่มพวกหินทรายแนวเทือกเขาตอนปลายที่ทอดตัวยาวริมฝั่งโขงไทยและลาว สายน้ำแคบและเป็นคู้่งน้ำ ณ เส้นรุ้ง N.15 องศา 47.472 และเส้นแวงที่ E 105 องศา 23.983 ลิปคา ริมฝั่งโขงบริเวณนี้เป็นกลุ่มหินที่เรียงทอดตัวยาวเป็นสันดอนขนาดใหญ่พื้นที่กว่า 10 ตร.กม ผาหินบริวาร โค้งด้านหน้ารับแรงที่ไหลจากตอนบนอันเขียวคราก หมุนวน ได้พัดเอาก้อนกรวด หิน ทราย และเศษไม้กัดเซาะหินผา เกิดเป็นความงดงามอันวิจิตร

ประติมากรรมธรรมชาติที่งดงาม จุดเด่นที่น่าสนใจ คือ โบก แก่งหินใต้ลำน้ำโขงที่จมหายไปใบบาดาลเมื่อฤดูน้ำหลาก ด้วยแรงแห่งสายน้ำที่กัดเซาะอยู่ทุกเมื่อ นานกว่าพันปีที่ทำให้หินแข็งแกร่ง กร่อนลงจนกลายเป็นแอ่งน้อยใหญ่ กว่าสามพันแอ่ง บางแอ่งจะมีน้ำขังสีเขียวมรกต จึงถูกขนานนามว่า สามพันโบก ในฤดูแล้งน้ำแห้งขุด แก่งหินสามพันโบก จะโผล่พื้นน้ำอวดสายตาให้เห็นความแข็งแกร่งอลังการของภูเขาอันยิ่งใหญ่กลางลำน้ำโขง จนกลายเป็นภาพศิลปะอันล้ำเลิศคล้ายงานแกะสลัก เป็นรูปสัตว์ต่างๆ เช่น สุนัข รูปดาว ดอกไม้ ที่ดูสวยงามแปลกตา

สามพันโบกได้รับความสนใจอย่างมากจากโฆษณา ของ ท.ท.ท. ชูด์ เทียวไทยศรีภักดิ์
เศรษฐกิจไทยคึกคักเริ่มฉายภาพ นับตั้งแต่นั้นมา สามพันโบก จึงกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่ง
ใหม่ ที่กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวติดอันดับประเทศ

การเดินทาง ที่เที่ยวชมได้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-มิถุนายน ของทุกปี เดินทางตามถนน
สาย 2337 ถึงสาย 2112 ถึงบ้านโป่งเป้า หมู่ 4 มุ่งเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวสามพันโบก ห่างจากตัว
อำเภอโพธิ์ไทร รวมระยะทาง ประมาณ 22 กิโลเมตร

เสาเฉลียงใหญ่

เสาเฉลียงใหญ่เป็นเสาหินทรายคู่คล้ายดอกเห็ดสูงประมาณ 12 เมตร วัดโคยรอบ
ประมาณ 36 เมตร นับเป็นเสาเฉลียงขนาดใหญ่ที่สุดในเมืองไทยเกิดจากการไหลการเปลี่ยนเส้นทาง
ของแม่น้ำโขง เป็นระยะเวลาหลายล้านปีการประกอบกับการกัดกร่อนของแสงแดด และ กระแสลม
ฝน ตัวเสาเฉลียงมีขนาดใหญ่ยักษ์หลายสิบคนโอบ มีลักษณะเป็นเสาหินยักษ์คู่ มีแผ่นหินวางเทินอยู่
ด้านบนแบบไม่ต้องกล้วหล่น ชาวบ้านที่นี่เชื่อว่าเป็นเสาหินศักดิ์สิทธิ์เป็นที่อยู่ของเล่าวิญญานของ
เจ้าเมืองและบรรดาทหารกล้า ซึ่งเสียชีวิตจากการสู้รบในต่างแดนวิญญานนั้นจะรวมตัวกันเป็นหมู่
ผีจำนวนมากมารวมตัวกันอยู่บริเวณเสาหิน คอยปกป้องรักษาหมู่บ้านมาตั้งแต่ครั้ง โบราณกาล ทุก
วันพระ จะมีเจ้า กวน (ผู้ทรงเจ้า) จากหมู่บ้านไปบูชาจึงจัดให้มีพิธีบวงสรวงเสาหินอยู่เป็นประจำ
สืบมาจนถึงปัจจุบัน สามารถชมความสวยงามได้ในตลอดทั้งปี

สภาพทางธรณีวิทยา เป็นที่ราบสูงสลับกับ ภูเขาแถบริมแม่น้ำโขงมีลานหินหรือพลาญ
หินกระจายอยู่ทั่วไปมีเสาหินตั้งหรือเสาเฉลียงและหินรูปทรงต่างๆแปลกตาอยู่มากมาย

สภาพทั่วไปเป็นป่าเต็งรัง ตามบริเวณใกล้ลานหินจะเป็นป่าโปร่งไม้ที่สำคัญ ได้แก่ เต็ง
รัง เหียง ประดู่ กระบาก ในช่วงปลายฝนต้นหนาว (ตุลาคม-พฤษภาคม) จะมีไม้ดอกและทุ่งดอกไม้
ดิน จำพวก คูสิตา สร้อยสุวรรณ กระดุมเงิน เป็นต้น

บริเวณเสาเฉลียงใหญ่มีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงที่น่าสนใจ คือ ถ้ำมืด ซึ่งเป็นหินทราย
ขนาดใหญ่ ความยาวประมาณ 500 เมตร ทะลุกับแม่น้ำโขง สามารถเข้าชมได้ในช่วงเดือน ตุลาคม-
พฤษภาคม ของทุกปี

จุดท่องเที่ยว มีความเหมาะสมในทางการท่องเที่ยว ในลักษณะเดินป่าเพื่อศึกษา
ธรรมชาติและพักผ่อนเพื่อชมความงดงามของธรรมชาติ

การเดินทาง อยู่ห่างจากตัวเมือง ไปทาง อำเภอ ตระการพืชผล อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด
อุบลราชธานี ประมาณ 130 กิโลเมตร และห่างจากตัว อำเภอ โพธิ์ไทร รวมระยะทาง 30 กิโลเมตร

และถ้าเดินทางตามเส้นทางยุทธศาสตร์สาย (เขมรราช-โขงเจียม) ทางหลวงหมายเลข 2112 จนถึง กิโลเมตรที่ 63

ภูสะมุข

เป็นที่ราบสูงสลับกับภูเขา มีลานหินและเสาหินกระจายอยู่ทั่วไป อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเล 1,400 เมตร มีหินรูปสัตว์ต่างๆ มีหินขนาด 3 ตันสามารถใช้มือดันให้เคลื่อนที่ได้ สถานที่ท่องเที่ยวบนภูสะมุข เช่นผานางคอย เป็นลานหินโค้งที่อยู่ริมหน้าผาสามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้กว้างไกล วังกนิรี เป็นลานหินกว้างมาก ตรงกลางลานมีลำธารไหลผ่านก่อนจะไหลลงสู่แอ่งน้ำขนาดใหญ่ ตรงข้ามกับแอ่งน้ำคือเสาหินที่คล้ายเสยรพญานาค ทุ่งดอกไม้ป่า เป็นลานหินโค้ง ๆ สลับกับก้อนหินและเสาหินดอกไม้มันเป็นดอกไม้อุบลและกล้วยไม้แดงอุบล จุดชมวิวกาหัง กำพรว้า ผานกเหาะ ด้านหน้าเป็นผาโค้งสามารถชมวิวกษัตริย์ดึกคินได้ สะพานหินธรรมชาติ เป็นแผ่นหินบาง ๆ ยกตัวโค้งคล้ายสะพานรอบ ๆ เต็มไปด้วยต้นเฟิร์น

สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงเช่น เสาเฉลียงใหญ่ ภาพเขียนสี เป็นภาพที่ถูกเขียนโดยสีฝุ่น มีสีแดงเป็นส่วนใหญ่ พบที่ถ้ำเต๋มบนภูสะมุข

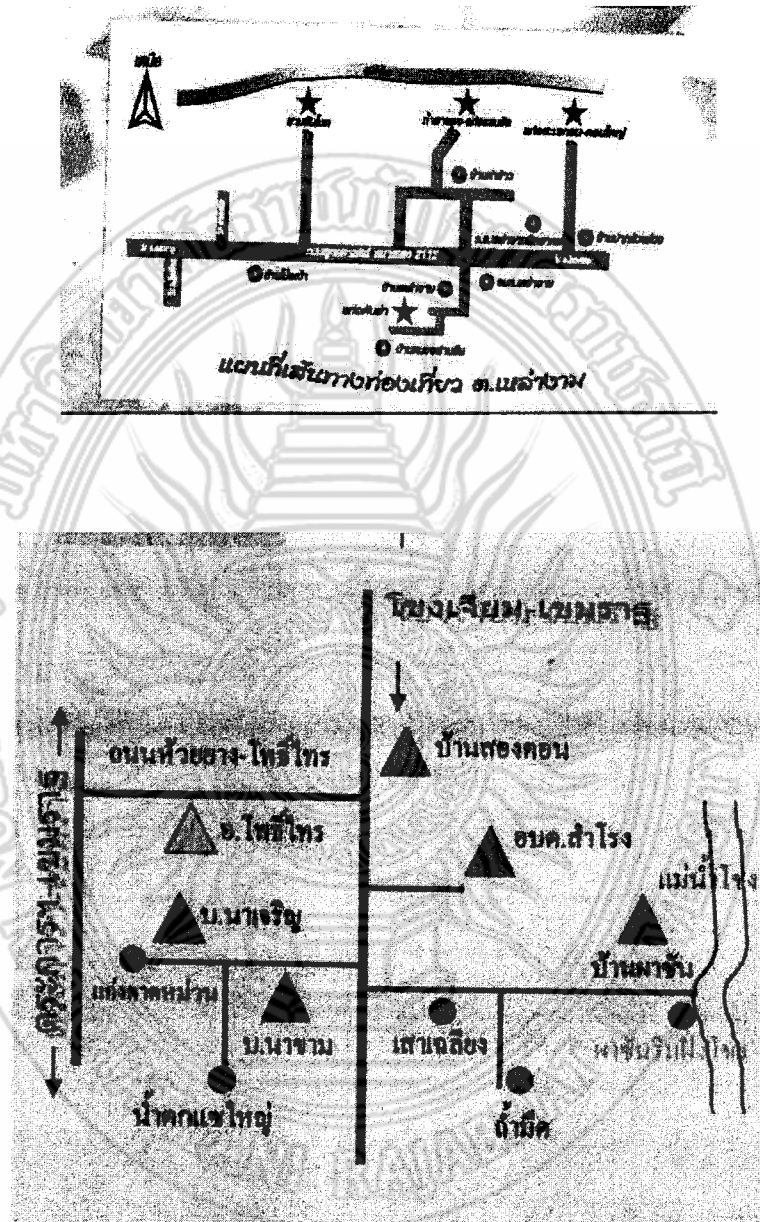
สภาพทางธรณีวิทยา เป็นที่ราบสูงสลับกับ ภูเขาแถบริมแม่น้ำโขงมีลานหินหรือพลาญหินกระจายอยู่ทั่วไปมีเสาหินตั้งหรือเสาเฉลียงและหินรูปทรงต่างๆแปลกตาอยู่มากมาย

สภาพทั่วไปเป็นป่าเต็งรัง ตามบริเวณใกล้ลานหินจะเป็นป่าโปร่งไม้ที่สำคัญ ได้แก่ เต็งรัง เหียง ประดู่ กระบาก ในช่วงปลายฝนต้นหนาว (ตุลาคม-พฤษภาคม) จะมีไม้ดอกและทุ่งดอกไม้อิน จำพวก คูติดา สร้อยสุวรรณ กระดุมเงิน ดอกไม้ป่า เป็นต้น

นอกจากภูสะมุขจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีทัศนียภาพที่สวยงามแล้ว ภูสะมุขยังเหมาะแก่การพักผ่อนรับลมหนาว ทะเลหมอก ในเดือน พฤศจิกายนทุกปีจะมีกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง จัดขึ้น เพื่อเป็นการ โฆษณาและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว โดยกิจกรรมที่มีชื่อว่า “ชมพุดาว บนภูสะมุข” โดยผู้ที่มีความสนใจที่จะมาเที่ยวชมความสวยงามทางธรรมชาติ สามารถติดต่อและขอรายละเอียดได้ที่ บริการนำเที่ยวของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง ติดต่อได้ที่ทำการ องค์การบริหารส่วนตำบล ลำโรง บ้าน ลำโรง อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี โทร. 045-337023 (วัน-เวลาราชการ)

การเดินทาง อยู่ห่างจากตัวเมือง ไปทาง อำเภอ ตระการพืชผล อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี ประมาณ 130 กิโลเมตร และห่างจากตัว อำเภอ โพธิ์ไทร รวมระยะทาง 30 กิโลเมตร

และถ้าเดินทางตามเส้นทางยุทธศาสตร์สาย (เขมราฐ-โขงเจียม) ทางหลวงหมายเลข 2112 จนถึง กิโลเมตรที่ 63



ภาพที่ 2.1 แผนที่เส้นทางแหล่งท่องเที่ยว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วิไล บุญบรรจง (2543 : ข) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลในรัศมี 200 เมตร จำนวน 135 คน พื้นที่ศึกษา คือ หาดทรายทอง หาดแสงจันทร์ หาดก้นอ่าว และหาดบ้านเพ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา สถิติวิเคราะห์ ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และความต้องการเกียรติยศ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ชัชวาล เอื้อสุวรรณ (2544 : ข) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อร่วมรับประโยชน์มากที่สุด จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในเรื่องราคา (ราคาอาหาร ห้องพัก การบริการอื่น ๆ) และเรื่องกลุ่มผู้บริหาร (ความเอื้อเฟื้อ ผู้พูดภาษาอังกฤษได้) มีความพอใจอยู่ในระดับมาก

ปิยพร ทาวีกุล (2544 : ข-ค) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวัดไร่หว้า ตำบลไร่หว้า อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาความต้องการและรูปแบบในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการให้วัดไร่หว้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิธีการศึกษาใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มที่เป็นทางการ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความถนัดของชาวบ้าน และขนาดของงานว่าง

ทางวัดต้องการให้ชาวบ้านเข้าไปช่วยเหลือมากหรือน้อย รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มุ่งประเด็น 5 ด้าน คือ การพัฒนาเส้นทาง การจัดร้านค้าและของที่ระลึกในรูปแบบของสหกรณ์ การประชาสัมพันธ์ ความปลอดภัย การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

จรงค์ อินทยนต์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว : กรณีศึกษา บ้านโป่งร้อน ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ผลของการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาและมีอาชีพรับจ้าง 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในด้านการเสนอความคิดการวางแผนและการตัดสินใจ การปฏิบัติการ การแบ่งปันประโยชน์เกิดจากการดำเนินงานการติดตามและการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง 3) ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการการท่องเที่ยวในด้านการเสนอความคิด การวางแผนและการตัดสินใจ การปฏิบัติการ การแบ่งปันผลประโยชน์เกิดจากการดำเนินงาน การติดตามและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง 4) เพศ อายุ และระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว แต่อาชีพไม่มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว 5) แนวทางที่เหมาะสมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของประชาชนคือ การกำหนดมาตรฐานและการชี้วัดการประเมินในระดับบุคคล ชุมชน และสภาพแวดล้อมทั้งนี้เพื่อความความเป็นระบบหรือมาตรฐานในการบริหารจัดการ การแบ่งบทบาทหน้าที่ การจัดสรรผลตอบแทนที่เหมาะสม และโปร่งใสตรวจสอบได้ และเพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้อยู่อย่างยั่งยืนชั่วลูกชั่วหลาน

พจนารต กริ่งไกร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมทั้งด้านการรวมคิดวางแผนแนวทาง การร่วมดำเนินการ การร่วมประสาน การร่วมรับผลประโยชน์และการร่วมติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนเฉพาะด้านเพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านการคิดวางแผนแนวทางจัดการแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้นและผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วม และปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลโป่งงาม พบว่า 1) บทบาทของผู้นำชุมชนที่แตกต่างกัน ทั้งด้านหน้าที่รับผิดชอบการประสานงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน ด้านการกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

มีผลทำให้เกิดความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการประสานงานและร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยว 2) เพศหญิงจะมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มากกว่าเพศชาย 3) ผู้ที่มีส่วนร่วมคิดมักจะมีส่วนร่วมดำเนินการประสานงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไปด้วย 4) ผู้อาศัยอยู่ในชุมชนนานกว่า จะมีการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนมากกว่าผู้อาศัยอยู่ไม่นาน

ทานตะวัน อินทร์จันทร์ (2546 : 62-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาแหล่งชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองลำพูน กลุ่มตัวอย่าง 216 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และปัจจัยด้านการได้รับการฝึกอบรม มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านการศึกษาไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วม

ศุภสุตา สิขฤทธิ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอปรางบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง 3) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอปรางบุรี จำแนกตาม อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคมและประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน สำหรับ เพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายรุ้ง ดิน โดกสูง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษาหาดขบา ตำบลขบา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นได้เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนในมิติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น การพัฒนาเรื่องราวได้ในชุมชน เป็นต้น การสร้างการยอมรับจากนักท่องเที่ยว การสร้างถึงความตระหนักแก่

คนในชุมชนถึงคุณค่าของทรัพยากร การบูรณาการท้องถิ่นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างกลมกลืน สิ่งที่เป็นประเด็นในการที่จะพัฒนาต่อเรื่องของงานที่จะจัดการท้องถิ่นโดยชุมชน คือ การจัดการทรัพยากรที่เปลี่ยนแปลงอันเป็นผลที่มาจากท้องถิ่น เช่น ปัญหาขยะมูลฝอย การแย่งลูกค้าและการระดมภาคีจากภาคส่วนให้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนจัดการท้องถิ่นโดยชุมชนให้มากขึ้น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา สื่อมวลชนและเครือข่ายชุมชน

บุษบา สิทธิการ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางกายภาพและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแหล่งท่องเที่ยววัดพระธาตุคอกยสุเทพราชวรวิหาร จากการศึกษาพบว่า แต่เดิมชาวบ้านถูกกีดกันและจำกัดสิทธิ์ในการมีส่วนร่วมโดยหน่วยงานของรัฐ ได้ส่งเสริมให้บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการในรูปแบบสหกรณ์ท้องถิ่น โดยให้บริษัทถือหุ้นมากกว่า โดยที่ชาวบ้านไม่มีสิทธิ์ในการบริหารจัดการ เป็นเรื่องของทางบริษัทความรู้เรื่องระบบบัญชี และไม่เข้าใจว่าทำไมไม่มีการปันผล ซึ่งทางบริษัทแจ้งว่าขาดทุน ในที่สุดชาวบ้านจึงมีมติให้บริษัทเอกชนถอนหุ้นออกจาก แม่กลางหลวง ได้ร่วมกันค้นหา รู้และพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนของตนเอง ภายใต้บริบทของชุมชนที่อยากให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของชุมชน

สุทธิกาญจน์ กาญจนะ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาหาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คือ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และความต้องการเกียรติยศ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ประชาชนจะได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อให้รู้ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมบทบาทหน้าที่ เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนรู้สิทธิรักษาหวงแหน และเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและควรมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจัง

กัมปนาท ผุดผ่อง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของโรงแรมในเกาะสมุย พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการโรงแรมในการรักษาความปลอดภัยอาหารและเครื่องดื่ม ด้านการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆและด้านความ

เหมาะสมของราคาและบริการซึ่งผลรวมของการศึกษาอยู่ในระดับความพึงพอใจในทุกด้าน และในแต่ละด้านอยู่ในความพึงพอใจในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

Feifan (2001 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นแท้จริง : หมู่บ้านพื้นเมืองในไฮหนาน ประเทศจีน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้จัดทำขึ้นสำหรับชนกลุ่มน้อย เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรม ประเพณี และมรดกต่าง ๆ ของพวกเขาในเวลาเดียวกันก็เกิดความตื่นเครียด ประเด็นต่าง ๆ ของความเป็นของแท้จริง และการคิดแปลงชนกลุ่มน้อยประสบกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในหมู่บ้านพื้นเมืองต่าง ๆ ได้รับการใช้เป็นจุดที่โดดเด่นของการเข้าไปท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องมี 4 ประเภท คือ รัฐบาล ธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนต่าง ๆ ของชนกลุ่มน้อย และตรวจสอบมาตรฐานที่แท้จริงของโครงสร้าง คือ การไม่ทำให้เกิดการค้าแบบดัดแปลง วิวัฒนาการทางวัฒนธรรมกับการจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ การพัฒนาทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม การปกครองตนเองของชนกลุ่มน้อยกับเกณฑ์ของรัฐ การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรวมกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นแท้จริงที่เกี่ยวข้องมากที่สุด คือ สวย เป็นเรื่องของสายตาคู่ใจ จึงจำเป็นต้องมีการยกระดับจากเดิมที่มุ่งเน้นธรรมชาติและจำแนกระดับของความเป็นแท้จริง ผู้เกี่ยวข้องมากมายแสดงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ด้วยเคารพต่อความรู้สึกของประชาชนทั่วไป และความตื่นเครียดอยู่ระหว่างจุดสนใจของพวกเขา เช่น รัฐให้ความสำคัญในการควบคุมปกครองชนกลุ่มน้อย ธุรกิจการท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ นักท่องเที่ยวแสดงออกถึงความสับสนของความแท้จริง ชนกลุ่มน้อยสนับสนุนธำรงการอนุรักษ์วัฒนธรรม แต่ให้ความสำคัญต่องานและค่าตอบแทนตามลำดับการศึกษาได้ให้คำแนะนำต่าง ๆ สำหรับวางแผนการท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วมของชนกลุ่มน้อยในกระบวนการตัดสินใจ การพัฒนาทางกลยุทธ์ของการท่องเที่ยว และการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในขณะเดียวกันส่วนน้อยของชนกลุ่มน้อยส่งเสริมการรักษาวัฒนธรรมให้ไว้และประยุกต์กรอบแนวคิดการท่องเที่ยววัฒนธรรมนี้กับสถานการณ์อื่นที่แตกต่างกันไป ทั้งภายในไฮหนานและที่อื่น ๆ

Leksakuldilok (2004 : 12-13) ได้ทำการศึกษาในงานวิจัยที่ชื่อว่า Community Participation in Ecotourism Development in Thailand จากการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทยพบว่า แนวคิดและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทยแตกต่างไปจากต้นแบบแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของตะวันตก เพราะว่าการท่องเที่ยวเชิง

อนุรักษ์ของประเทศไทย ไม่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในนิเวศน์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เสนอมาย่างค้นสามารถสรุปได้ว่า งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการศึกษาทั้งในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นกิจกรรมที่องค์กรของภาครัฐจัดขึ้นเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่ง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้ความเข้าใจกับประชาชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยประชาชนจะมีส่วนร่วม คือ ร่วมการตัดสินใจ ร่วมการวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล ดังนั้น องค์กรทุกภาคส่วนขององค์กรภาครัฐ จึงควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยจัดลำดับการนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 แหล่ง คือ 1) หาดสลึง 2) สามพันโบก 3) เสาเฉลียงใหญ่ และ 4) ภูสะมุข ในจำนวนประชากรใน 4 แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยจำนวนประชากรทั้งสิ้น 550 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี 2553 : 32)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 แหล่ง คือ 1) หาดสลึง 2) สามพันโบก 3) เสาเฉลียงใหญ่ และ 4) ภูสะมุข รวมจำนวนทั้งสิ้น 226 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 608, อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล 2550 : 143) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ

| คะแนนเฉลี่ย | ความหมาย |
|-------------|---|
| 4.51 - 5.00 | มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด |
| 3.51 - 4.50 | มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมาก |
| 2.51 - 3.50 | มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปานกลาง |
| 1.51 - 2.50 | มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวน้อย |
| 1.00 - 1.50 | มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุด |

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ร้อยละ (Percentage)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{n \times 100}{N}$$

เมื่อ n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
 n แทน จำนวนคน

3. การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สูตร
$$SD = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

| | | | |
|-------|------------|-----|---------------------------------|
| เมื่อ | S | แทน | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน |
| | $\sum X$ | แทน | ผลรวมของคะแนนทั้งหมด |
| | $\sum X^2$ | แทน | ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง |
| | n | แทน | จำนวนคน |



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่
อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนา
แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 ด้าน 1) ด้านการ
ตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผน 3) ด้านการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขต
พื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

| เพศ | จำนวน | ร้อยละ |
|------|-------|--------|
| ชาย | 81 | 35.84 |
| หญิง | 145 | 64.16 |
| รวม | 226 | 100.00 |

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 145 คน
(ร้อยละ 64.16) และเพศชาย จำนวน 81 คน (ร้อยละ 35.84) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

| อายุ | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|---------------|------------|--------|
| ต่ำกว่า 20 ปี | 17 | 7.52 |
| 21-30 ปี | 64 | 28.32 |
| 31-40 ปี | 100 | 44.25 |
| 41-50 ปี | 43 | 19.03 |
| 51-60 | 2 | 0.88 |
| รวม | 226 | 100.00 |

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 44.25) รองลงมา 21-30 ปี (ร้อยละ 28.32) อายุ 41 - 50 ปี (ร้อยละ 19.03) อายุต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 7.52) และมีอายุ 51-60 ปี (ร้อยละ 0.88) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

| สถานภาพ | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|------------|------------|--------|
| โสด | 25 | 11.06 |
| สมรส | 183 | 80.97 |
| แยกกันอยู่ | 18 | 7.96 |
| รวม | 226 | 100.00 |

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่สมรส (ร้อยละ 80.97) รองลงมา มีสถานภาพ โสด (ร้อยละ 11.06) และแยกกันอยู่ (ร้อยละ 7.96) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

| ระดับการศึกษา | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|------------------|------------|--------|
| ประถมศึกษา | 105 | 46.46 |
| มัธยมศึกษา | 114 | 50.44 |
| ปริญญาตรี | 6 | 2.65 |
| สูงกว่าปริญญาตรี | 1 | 0.44 |
| รวม | 226 | 100.00 |

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ระดับ มัธยมศึกษา (ร้อยละ 50.44) รองลงมา ประถมศึกษา (ร้อยละ 46.46) ปริญญาตรี (ร้อยละ 2.65) และ สูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 0.44) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

| อาชีพ | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|----------------------|------------|--------|
| รับราชการ | 12 | 5.31 |
| เกษตรกร | 41 | 18.14 |
| รัฐวิสาหกิจ | 98 | 43.36 |
| แม่บ้าน | 33 | 14.60 |
| ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย | 42 | 18.58 |
| รวม | 226 | 100.00 |

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 43.36) รองลงมา ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย (ร้อยละ 18.58) อาชีพ เกษตรกร (ร้อยละ 18.14) อาชีพ แม่บ้าน (ร้อยละ 14.60) และอาชีพ รับราชการ (ร้อยละ 5.31) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้สุทธิต่อเดือน

| รายได้สุทธิต่อเดือน | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|---------------------|------------|--------|
| ต่ำกว่า 5,000 บ. | 49 | 21.68 |
| 5,001 - 10,000 บ. | 108 | 47.79 |
| 10,001 - 15,000 บ. | 38 | 16.81 |
| 15,001 - 20,000 บ. | 30 | 13.27 |
| 20,001 บ. ขึ้นไป | 1 | 0.44 |
| รวม | 226 | 100.00 |

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 - 10,000 บ.ต่อเดือน (ร้อยละ 47.79) รองลงมา มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บ. ต่อเดือน (ร้อยละ 21.68) รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 16.81) รายได้ 15,001 - 20,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 13.27) และ รายได้ 20,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 0.44) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 ด้าน 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผน 3) ด้านการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการประเมินผล

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม

| ข้อ | การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวม | การมีส่วนร่วม | | แปลผล |
|-----|---|---------------|-------|---------|
| | | \bar{X} | SD | |
| 1. | ด้านการตัดสินใจ | 3.31 | 1.002 | ปานกลาง |
| 2 | ด้านการวางแผน | 3.01 | 0.966 | ปานกลาง |
| 3 | ด้านการรับผลประโยชน์ | 3.02 | 0.935 | ปานกลาง |
| 4 | ด้านการประเมินผล | 2.94 | 0.926 | ปานกลาง |
| | รวม | 3.07 | 0.957 | ปานกลาง |

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.31$) รองลงมา คือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.02$) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.01$) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.94$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการตัดสินใจ

| ข้อ | การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านการตัดสินใจ | การมีส่วนร่วม | | แปลผล |
|-----|--|---------------|-------|---------|
| | | \bar{X} | SD | |
| 1. | ท่านมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน | 3.28 | .838 | ปานกลาง |
| 2. | ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน พื้นที่ | 3.25 | .954 | ปานกลาง |
| 3. | ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และเสนอ แนวทางแก้ปัญหา | 2.89 | .937 | ปานกลาง |
| 4. | ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว | 3.37 | .967 | ปานกลาง |
| 5. | ท่านมีส่วนร่วมลงมติในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของ แหล่งท่องเที่ยว | 3.67 | .993 | มาก |
| 6. | ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว | 3.42 | 1.031 | ปานกลาง |
| 7. | ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว | 3.32 | 1.010 | ปานกลาง |
| 8. | ท่านมีส่วนร่วมในการลงมติของการจัดหาวัสดุ หรือ งบประมาณเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว | 3.38 | 1.094 | ปานกลาง |
| 9. | ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว | 3.83 | 1.032 | มาก |
| 10. | ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน | 2.72 | 1.166 | ปานกลาง |
| | รวม | 3.31 | 1.002 | ปานกลาง |

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการตัดสินใจโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีส่วนร่วมในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมลงมติในการจัดทำ

โครงการต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.67$) และมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.42$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวางแผน

| ข้อ | การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านการวางแผน | การมีส่วนร่วม | | แปลผล |
|-----|--|---------------|-------|---------|
| | | \bar{X} | SD | |
| 1. | ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจสถานที่ตั้ง เส้นทาง และสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว | 2.85 | 1.054 | ปานกลาง |
| 2. | ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท่าน | 2.86 | .926 | ปานกลาง |
| 3. | ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว | 3.15 | .765 | ปานกลาง |
| 4. | ท่านเคยเสนอความคิดเห็นตลอดจนแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน | 2.90 | 1.026 | ปานกลาง |
| 5. | ท่านมีส่วนร่วมวางแผนในการกำหนดโครงการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน | 2.92 | .941 | ปานกลาง |
| 6. | ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนสำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยว | 3.00 | .982 | ปานกลาง |
| 7. | ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดูแลด้านที่พัก สถานบริการต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว | 3.04 | .956 | ปานกลาง |
| 8. | ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน | 3.09 | 1.063 | ปานกลาง |
| 9. | คนในชุมชนมีการประชุมเพื่อหาแนวทางการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน | 3.25 | .966 | ปานกลาง |
| 10. | ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวการปฏิบัติเพื่อความเป็นระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว | 3.05 | .987 | ปานกลาง |
| | รวม | 3.01 | 0.966 | ปานกลาง |

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวางแผนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการประชุมเพื่อหาแนวทางการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.25$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.15$) และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ ($\bar{X} = 3.09$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการรับผลประโยชน์

| ข้อ | การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านการรับผลประโยชน์ | การมีส่วนร่วม | | แปลผล |
|-----|--|---------------|------|---------|
| | | \bar{X} | SD | |
| 1. | ท่านร่วมรับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ในชุมชน | 3.00 | .968 | ปานกลาง |
| 2. | ท่านร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้จากการบริหารจัดการ จัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน | 2.97 | .923 | ปานกลาง |
| 3. | ท่านร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจแก่นักท่องเที่ยว | 3.06 | .860 | ปานกลาง |
| 4. | ท่านร่วมรับผลประโยชน์จากการบริการด้านอาหาร เครื่องดื่มและของที่ระลึก | 3.13 | .941 | ปานกลาง |
| 5. | คนในชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน | 2.83 | .928 | ปานกลาง |
| 6. | ท่านร่วมจัดสรรผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวของท่าน | 2.99 | .907 | ปานกลาง |
| 7. | องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดสรร ผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว | 3.30 | .941 | ปานกลาง |
| 8. | ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับ ผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน | 2.93 | .952 | ปานกลาง |

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

| ข้อ | การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านการรับผลประโยชน์ | การมีส่วนร่วม | | แปลผล |
|-----|---|---------------|-------|---------|
| | | \bar{X} | SD | |
| 9. | ท่านได้รับความสะดวกมากขึ้นเมื่อแหล่ง ท่องเที่ยว มีสาธารณูปโภคเข้าถึง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนคอนกรีต เป็นต้น | 3.09 | .936 | ปานกลาง |
| 10. | ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างกิจที่เป็นประ โยชน์และเกิด รายได้กับผู้ประกอบการในชุมชน | 2.99 | 1.002 | ปานกลาง |
| | รวม | 3.02 | 0.935 | ปานกลาง |

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขต
พื้นที่ อำเภอ โพนธิ์ ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการรับผลประโยชน์โดยภาพรวม อยู่ในระดับปาน
กลาง ($\bar{X} = 3.02$) โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการ
จัดสรรผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.30$) รองลงมาคือ ร่วมรับ
ผลประโยชน์จากการบริการด้านอาหารเครื่องดื่มและของที่ระลึก ($\bar{X} = 3.13$) และได้รับความ
สะดวกมากขึ้นเมื่อแหล่งท่องเที่ยว มีสาธารณูปโภคเข้าถึง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนคอนกรีต เป็น
ต้น ($\bar{X} = 3.09$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการ ประเมินผล

| ข้อ | การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านการประเมินผล | การมีส่วนร่วม | | แปลผล |
|-----|---|---------------|--------------|----------------|
| | | \bar{X} | SD | |
| 1. | ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาตลอดจนหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของท่าน | 2.96 | .879 | ปานกลาง |
| 2. | ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการรักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว | 2.83 | .854 | ปานกลาง |
| 3. | ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของท่าน | 3.09 | .846 | ปานกลาง |
| 4. | ส่วนราชการมีบทบาทร่วมวิเคราะห์และประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท่าน | 2.69 | .906 | ปานกลาง |
| 5. | คนในชุมชนของท่านมีการร่วมวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน | 2.95 | 1.034 | ปานกลาง |
| 6. | มีการประเมินผลการทำงานอยู่ทุกชั้นตอนของกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว | 3.14 | .845 | ปานกลาง |
| 7. | องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา | 2.91 | 1.031 | ปานกลาง |
| 8. | ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น | 3.05 | .932 | ปานกลาง |
| 9. | ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน | 2.84 | .962 | ปานกลาง |
| 10. | ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาและดูแลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน | 2.97 | .975 | ปานกลาง |
| | รวม | 2.94 | 0.926 | ปานกลาง |

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการประเมินผลโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการประเมินผลการทำงานอยู่ทุกชั้นตอนของกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.14$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{X} = 3.09$) และมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.05$)

ตอนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 4.12 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

| แนวทางการมีส่วนร่วม | ข้อเสนอแนะ |
|---------------------|--|
| 1. ด้านการตัดสินใจ | <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนราชการควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานที่ประชาชนร่วมกันตัดสินใจ - ส่วนราชการควรให้ความสำคัญในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ - ควรให้ประชากรในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ |
| 2. ด้านการวางแผน | <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนราชการควรให้ความรู้แก่ชาวบ้านในชุมชนในการมีส่วนร่วมในการวางแผน - ควรให้ประชาชนในชุมชนร่วมวางแผนรองรับนักท่องเที่ยวก่อนหน้าเทศกาลแต่ละเทศกาลตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว - ทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงการคมนาคม สาธารณูปโภคในท้องถิ่น และความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว - ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว |

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

| แนวทางการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน | ข้อเสนอแนะ |
|------------------------------------|---|
| 3. ด้านการรับผลประโยชน์ | <ul style="list-style-type: none"> - มีการตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อนำเอา ดอกผลกำไรที่ได้มาบริหารจัดการ - ทุกฝ่ายควรมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน ทุกฝ่าย - ควรให้ชาวบ้านเข้ารับการอบรมเพิ่มความรู้เพื่อนำมาพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวให้ได้ประโยชน์สูงสุด - ควรมีการจัดสรรการได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบการคำชุมชน - การจัดสรรรายได้การท่องเที่ยว อยู่ภายใต้หลักการบริหารจัดการ อย่างเป็นธรรม |
| 4. ด้านการประเมินผล | <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนราชการควรให้ความรู้แก่ชุมชนในการมีส่วนร่วมการ วิเคราะห์และประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว - ทุกฝ่ายควรร่วมมือวิเคราะห์และประเมินผลด้วยกันทุกโครงการ - มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนา |

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ใน 4 แหล่ง คือ 1) หาดสลึง 2) สามพันโบก 3) เสาเฉลียงใหญ่ และ 4) ภูชะมุย การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 คน จากประชากร 550 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป ของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบและมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert Scale ทั้งหมด มี 40 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปผลในประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีส่วนร่วมในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมลงมติดในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.67$) มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.42$) ตามลำดับ

1.2 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการประชาคมเพื่อหาแนวทางการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.25$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.15$) และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน ($\bar{X} = 3.09$) ตามลำดับ

1.3 ด้านการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.30$) รองลงมาคือ ร่วมรับผลประโยชน์จากการบริการด้านอาหารเครื่องดื่มและของที่ระลึก ($\bar{X} = 3.13$) และได้รับความสะดวกมากขึ้นเมื่อแหล่งท่องเที่ยว มีสาธารณูปโภคเข้าถึง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนคอนกรีต เป็นต้น ($\bar{X} = 3.09$) ตามลำดับ

1.4 ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการประเมินผลการทำงานอยู่ทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.14$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{X} = 3.09$) และมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.05$)

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอ โปธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

2.1 ข้อเสนอแนะด้านการตัดสินใจ

2.1.1 ส่วนราชการควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานที่ประชาชนร่วมกันตัดสินใจ

2.1.2 ส่วนราชการควรให้ความสำคัญในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.1.3 ควรให้ประชากรในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2 ข้อเสนอแนะด้านการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

2.2.1 ส่วนราชการควรให้ความรู้แก่ชาวบ้านในชุมชนในการมีส่วนร่วมในการวางแผน

2.2.2 ควรให้ประชาชนในชุมชนร่วมวางแผนรองรับนักท่องเที่ยวก่อนหน้าเทศกาลแต่ละเทศกาลตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.2.3 ทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการวางแผนปรับปรุงการคมนาคมสาธารณูปโภคในท้องถิ่น และความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

2.2.4 ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.3 ข้อเสนอแนะด้านการรับผลประโยชน์

2.3.1 ส่วนราชการในท้องถิ่นควรมีการดูแลจัดสรรการได้รับผลประโยชน์ โดยการตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนภาครัฐ

2.3.2 ทุกฝ่ายควรมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกันทุกกิจกรรม

2.3.3 ควรให้ชาวบ้านเข้ารับการอบรมเพิ่มความรู้เพื่อนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้ประโยชน์สูงสุด

2.3.4 ควรมีการจัดสรรการได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบการคำชุมชน

2.3.5 ควรมีการวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์ โดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.4 ข้อเสนอแนะด้านการประเมินผล

2.4.1 ส่วนราชการควรให้ความรู้แก่ชุมชนในการมีส่วนร่วมการวิเคราะห์และประเมินผลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.4.2 ทุกฝ่ายควรร่วมมือวิเคราะห์และประเมินผลด้วยกันทุกกิจกรรมในทุกโครงการโครงการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี สามารถอภิปรายผลของการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการตัดสินใจ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงรักษ์ อินทนนท์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่มีการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในด้านการตัดสินใจ ด้านการเสนอความคิดการวางแผน การปฏิบัติการ การแบ่งปันประโยชน์เกิดจากการดำเนินงาน และการติดตามและการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวยังอยู่ในระยะร่วมกันของการพัฒนา โดยระยะแรกจะเป็นส่วนราชการเป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้นประชาชน จึงมีโอกาสเข้าร่วมงานอยู่ในระดับปานกลางข้อมูลที่ได้ในแต่ละด้านล้วนมีความสำคัญในการนำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีส่วนร่วมในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว จัดทำโครงการต่าง ๆ และกำหนดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการวางแผนพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้เนื่องจากการวางแผนจะเป็นคณะกรรมการในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้วางแผนงาน ภายหลังจึงได้ให้ตัวแทนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน สอดคล้องกับ ศุภสุตา สิกขฤทธิ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษามีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากเช่นเดียวกับประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีส่วนร่วมในการวางแผน พื่อหาแนวทางการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับ จงรักษ์ อินทนนท์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาบ้านโป่งร้อน ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปางผลของการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในการแบ่งปันประโยชน์) ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานีที่มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การบริการด้านอาหารเครื่องดื่มและของที่ระลึก และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้นเมื่อแหล่งท่องเที่ยว มีสาธารณูปโภคเข้าถึง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนคอนกรีต ด้านการประเมินผล สอดคล้องกับ ศุภสุตา สิกขฤทธิ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษามีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการศึกษาพบว่าการมี

ส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอปรางมูรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากในด้านการประเมินผลยังไม่มี การดำเนินการประเมินผลอย่างเป็นทางการเป็นกิจจะลักษณะ และ แหล่งท่องเที่ยวเพิ่งเริ่มเป็นที่รู้จักของประชาชน แต่ก็ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลเป็นประจำทุกปี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต่อไป เช่นเดียวกับประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานีที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงานอยู่ทุกชั้นตอนของกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและ ประเมินศักยภาพทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

2. แนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี สอดคล้องกับ สุทธิกาญจน์ กาญจนะ (2550 : บทคัดย่อ) มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ประชาชนจะได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อให้รู้ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมบทบาทหน้าที่ เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนรู้สึกรักหวงแหน และเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและควรมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจัง จงรักษ์ อินทนนท์ (2545 : บทคัดย่อ) แนวทางที่เหมาะสมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของประชาชนคือ การกำหนดมาตรฐานและการชี้วัดการประเมินในระดับบุคคล ชุมชน และสภาพแวดล้อมทั้งนี้เพื่อความความเป็นระบบหรือมาตรฐานในการบริหารจัดการ การแบ่งบทบาทหน้าที่ การจัดสรรผลตอบแทนที่เหมาะสม และ โปร่งใสตรวจสอบได้ และเพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้อยู่อย่างยั่งยืนชั่วลูกชั่วหลาน เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการตัดสินใจ ในส่วนหน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการให้ประชาชนเป็นผู้มีสิทธิ์เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ มีการนำเอาข้อเสนอแนะของประชาชนส่วนใหญ่มาประชาคมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ด้านการวางแผน ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนช่วยในเรื่องการถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนในด้านการวางแผน การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนรองรับนักท่องเที่ยวก่อนหน้าเทศกาล เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว การวางแผนพัฒนาปรับปรุงการคมนาคม สาธารณูปโภคในท้องถิ่น และ ด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว ด้านการรับผลประโยชน์ ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้คำแนะนำ

และเป็นที่ยอมรับยกย่องให้ความช่วยเหลือดูแลในเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ตลอดจนฝึกอบรมประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเพื่อนำมาพัฒนาตนเองและแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการประเมินผล ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และให้คำปรึกษาในทุกขั้นตอนของการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อหาข้อบกพร่องและปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในบางขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการตัดสินใจ

- 1.1 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน
- 1.2 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และเสนอแนวทางแก้ปัญหา
- 1.3 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการหาแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

2. ด้านการวางแผน

- 2.1 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสำรวจสถานที่ตั้ง เส้นทาง และสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว
- 2.2 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท่าน
- 2.3 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นตลอดจนแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน

3. ด้านการรับผลประโยชน์

- 3.1 ควรให้ประชาชนในชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน
- 3.2 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน

3.3 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างกิจที่เป็นประโยชน์และเกิดรายได้กับผู้ประกอบการในชุมชนและร่วมจัดสรรผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท่าน

4. ด้านการประเมินผล

4.1 ส่วนราชการมีบทบาทร่วมวิเคราะห์และประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท่าน

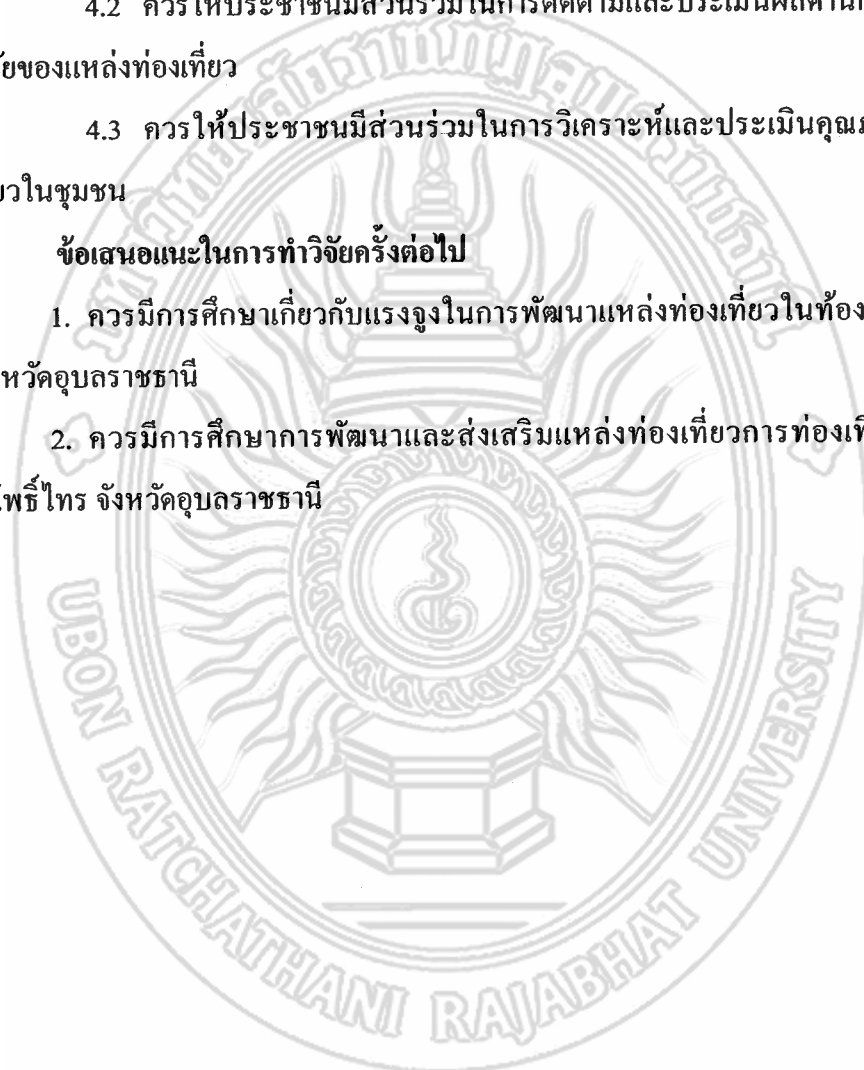
4.2 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการรักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว

4.3 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

2. ควรมีการศึกษการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี



บรรณานุกรม

- กัมปนาท ผุคผ่อง. ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของโรงแรมในเกาะสมุย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2549.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. คู่มือแนวทางการจัดการที่พักรีสอร์ทพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. “ECOTURISM : ปรัชญา องค์ประกอบ และแนวคิด,” บทความพิเศษ จดหมายข่าว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. 20 (มีนาคม 2541) : 8-10.
- เกียรติศักดิ์ เรือนทองดี. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.
- โกวิท พวงงาม. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. ม.ป.ท., 2545.
- จรงค์ อินทยนต์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาบ้านโป่งร้อน ตำบลใหม่พัฒนา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.
- เฉลียว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ. การวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย, 2545.
- ชัชวาล เอื้อสุวรรณ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวศึกษาเฉพาะกรณี สวนรุกขาคีน้ำตกธารทอง อำเภอสังขม จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. วิถีไทย : การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โครงการวิถีทรรศน์, 2540.
- จิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ชนบท. ในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

- ชูเกียรติ ภัยดี. การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และปราบปราม
อาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงาน กับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของ
ตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. รายงานวิจัย การประเมินการใช้กำลังคนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2528.
- ทรงพล คู่มทอง. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นศึกษาเฉพาะ
กรณี : เทศบาลตำบลศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสการพิมพ์,
2527.
- ทานตะวัน อินทร์จันทร์. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยในเขต
เทศบาลเมืองลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- ทำนอง สิงคาลวณิช. พัฒนาการเกษตร. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2523.
- นพพร นิลณรงค์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาบ้านไม้ตะเคียน
ตำบลตะเคียนปม กิ่งอำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : สิริ
ลักษณ์การพิมพ์, 2547.
- นารี เทพสุภรณ์กุล. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษาวัดหงษ์ทอง
ตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2552.
- นำชัย ทนุผล. แนวคิดและวิธีการการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : เอกสารประกอบการสอน
วิชา พท 322. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2542.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. “การพัฒนาที่ยั่งยืน,” จากวารสารจดหมายข่าว สป.มท. 138(มิถุนายน 2545)
: 25-27.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

นิรุช ประสิทธิ์เมตต์. การมีส่วนร่วมของครูในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาบ้า ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พัฒนาสังคม
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์, 2548.

บุษบา สิทธิการ. การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางกายภาพและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงในแหล่งท่องเที่ยววัดพระธาตุคอกยสุเทพราชวรวิหาร. การค้นคว้าแบบ
อิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2541.

ปฐม มณีโรจน์. เอกสารประกอบการสอนวิชา รศ. 780 การจัดการ ภาครัฐ ฉบับที่ 3 : สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, 2539.

ประสพสุข ดีอินทร์. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใน
ภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคนอื่น ๆ. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องกระบวนการและ
เทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,
2542.

ปิยพร ทาวิกุล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา
บ้านไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

พจนารถ กริ่งไกร. การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการจัดการแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม : กรณีศึกษา ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัด
เชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

พัฒนาชุมชนอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี, สำนักงาน. ทะเบียนกลุ่มงานสร้างเสริมอาชีพใน
ชุมชน. อุบลราชธานี : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพธิ์ไทร, 2553.

พิมพ์วัลย์ ปรีคาสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานกองทุนยาและ
เวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภการพิมพ์, 2527.

- ไพรัตน์ เคชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน
ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบาย
สาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.
- มณฑนา พิพัฒน์เพ็ญ. การมีส่วนร่วมและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ชาวบ้านในการ
สอนดนตรีพื้นบ้านของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สงขลา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรและการนิเทศมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.
- มนตรี กรรพุมมาลย์. การพัฒนาชุมชน : แนวคิด และ การปฏิบัติ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, 2539.
- มนัสวี รุ่งสุวรรณ. อิทธิพลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการ
คัดเลือกผู้บริหารระดับกลาง. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- รมภา แก้วปิ่นทอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการปลูกป่าชายเลน : ศึกษากรณีเขตพื้นที่
ตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ :
ราชบัณฑิตยสถาน. 2524.
- ราณี อธิชัยกุล. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว,” ใน เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล
การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน. 2(มีนาคม 2546) : 38-46.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ “ร่วมคิด ร่วมช่วยดูแล จัดการท่องเที่ยวได้อย่างไร,” อนุสรณ์ อ.ส.ท. 43.
4(พฤศจิกายน 2544) : 118-119.
- รุ่ง กาญจนวิโรจน์. เอกสารการสอนชุดวิชากลยุทธ์การตลาดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 15.
แนวโน้มทางการตลาดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, 2545.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, สถาบันวิจัย. โครงการศึกษาศักยภาพของแหล่ง
ท่องเที่ยวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง
ประเทศไทย, 2542.

- วินัย มนต์ปัญญากุล. การมีส่วนร่วมและแนวทางในการป้องกันปัญหาภัยน้ำของผู้นำชุมชน : ศึกษากรณี ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรตำบลลูกแก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. หลักการพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชนประยุกต์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2532.
- วิไล บุญบรรจง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : เพ็ญฟ้าพรินต์, 2546.
- ศรีมูล ชัยสุวรรณ. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านรวมมิตร หมู่ที่ 2 ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2552.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายงานการวิจัย เรื่อง วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความรู้และความสุขของผู้เรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.
- ศุภสุดา ลิกขฤทธิ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต, 2553.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2533.
- สมชาย สนั่นเมือง. “ชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว,” จุลสารการท่องเที่ยว. 17(กุมภาพันธ์ 2541) : 25-33.
- สมบัติ กาญจนกิจ. นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สมพุทธ ชูระเจน. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2540.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. หลักสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- สัมพันธ์ เตชะอธิก และคนอื่น ๆ. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.

- สายรุ้ง ดินโคกสูง. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษา หาดขบา ตำบลขบา อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2549.
- สินธุ์ สโรบล. การท่องเที่ยวโดยชุมชน = Community-based tourism : แนวคิดและประสบการณ์
พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ, 2546.
- สุทธิกาญจน์ กาญจนะ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาหาด
ป่าตอง จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2550.
- สุทิน บุญญาริการ. รายงานการวิจัยเรื่อง การบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษา
โครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน. กรุงเทพฯ : สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2540.
- สุเทพ เขาวัดิต. หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : โอเดียนสโตร์, 2524.
- สุวัฒน์ จูฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุขใส. เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550.
- เสรี วงศ์ไพจิตร. จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ชนวนทำให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทาง
การเมือง. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2534.
- อดิน ระพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและ วัฒนธรรมไทย
ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527.
- อมร รักษาสัตย์ และ ชัดติยา กรรณสูต. ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ. พระนครฯ :
โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การขายและซื้อแห่งประเทศไทย, 2515.
- อารณีย์ วิวัฒนาภรณ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทย ใน
จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- Bertrand, A. **Rural Sociology**. New York : McGraw, 1958.
- Bryant, C., and White, L.G. **Managing Rural Development with Small Farmer
Participation**. America : Kumarian, 1984.
- Christina Ann, Joseph. **Temple, Tourism and The Politics of Excursion : The Articulation of
Scared Space at the Hindu Pilgrimage Center of Pushkar**. The University of
Rochester : India, 1994.

- Cohen John M and Noman T .Uphoff. "Participation's Place in Rural Development :Seeking Clarity Through Specificity," **World Development**. 21 (May 1980) : 121-222.
- Dudley Carl S. and Nancy Ammerman, T. **Congregations in Transition : a Guide for Analyzing, Assessing and Adapting in Changing Communities**. San Francisco : Jossey-Bass, 2002.
- Faifan, Xie Philip. "Authenticating Cultural Tourism : Folk Villages in Hainan China," **Dissertation Abstracts International**. (November 2001) : Abstracts.
- Freire, P. **Education : The Practice of Freedom**. London : Writers and Readers Publishing Cooperative, 1972.
- Garcia Jr, Mannal P. **Development: A Literature Survey of Concepts and Theories**. Laguna : UPLB., 1982.
- Leksakundilok, Anucha. "Community Participation in Ecotourism Development in Thailand," **In : Second Australian National Thai Studies Conference**. (July 2004) : 12-13.
- Misra, R.P. and Jonjo, M. **The Changing Perspective of Development Problems In Misra**. Hong Kong : Maruzen Investment, 1981.
- Reeder, William W. **Partial Theory Form the 25 Years Research Program on Directive Factor is Belives and Social Action**. New York : np., 1971.
- Riggs, Fred W. "Modernization and Political Problems : Some Developmental, 1970. Prerequisites" **Development Nations : Guest for A Model (Beling and Toten)**. New York : Van Nostran Reinhold, 1970.
- Riggs, Fred W. **The Ecology of Public Administration**. Bombay: Asia Publishing House, 1961.
- Roger, Everette M. and Burdge, Rabel J. **Social Change In Rural Societies**. New Jersey : Prentice – Hall, 1972.
- Streeten, P. **The Frontiers of Development Studies**. New York : Macmillan, 1972.



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

- 1 นายกิติภพ ตราชูวนิช นายอำเภอโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร
จังหวัดอุบลราชธานี
- 2 นางวัชรีย์ มีสารี ปลัดอำเภอ อำเภอโพธิ์ไทร
จังหวัดอุบลราชธานี
- 3 นางสาวฟ้าแก้ว หลักเขต ปลัดอำเภอนาตาล อำเภอนาตาล
จังหวัดอุบลราชธานี





ภาคผนวก ข
หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง



ที่ ศธ ๐๕๔๗.๐๒/ว ๑๐๑๒

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ถนนราชธานี อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน นายอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวบุษราคัม รัตนสุข นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน
เขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์อรชร พรประเสริฐ และรอง
ศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือในการวิจัยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ช่วยกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อให้นักศึกษาได้แก้ไขเครื่องมือให้
เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะ
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรกร โพธิ์งาม)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น
โทร. ๐-๔๕๓๕-๒๐๐๐ ต่อ ๓๐๐๕



ที่ ศธ ๐๕๔๗.๐๒/ว ๑๐๑๒

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ถนนราชธานี อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ รัตนสุข นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน
เขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์อรรถ พรประเสริฐ และรอง
ศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือในการวิจัยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เห็นว่า นางวัชร มีสารี
เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นางวัชร มีสารีเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อให้นักศึกษาได้แก้ไข
เครื่องมือให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป หวังเป็นอย่าง
ยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรกร โพธิ์งาม)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น

โทร. ๐-๔๕๓๕-๒๐๐๐ ต่อ ๓๐๐๕



ที่ ศร ๐๕๔๗.๐๒/ว ๑๐๑๒

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ถนนราชธานี อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรียน นายอำเภอตาล จังหวัดอุบลราชธานี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ รัตนสุข นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน
เขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทย จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์อรรชพร พรประเสริฐ และรอง
ศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือในการวิจัยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เห็นว่า นางสาวฟ้า
แก้ว หลักเขต บุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์ให้ นางสาวฟ้าแก้ว หลักเขต เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ในข้อบกพร่อง พร้อมทั้ง
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนักศึกษาได้แก้ไขเครื่องมือให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้และ
ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรกร โพธิ์งาม)
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น
โทร. ๐-๔๕๓๕-๒๐๐๐ ต่อ ๓๐๐๕



ที่ ศธ ๐๕๔๗.๐๒/๑๐๕๖

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ถนนราชธานี อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐

๒๑ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน นายอำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ รัตนสุข นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน
เขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์อรชร พรประเสริฐ และรอง
ศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอน
การทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จึงขออนุญาตท่าน
ให้นางสาวบุษราภรณ์ รัตนสุข ได้ทำการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัด
อุบลราชธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลในการวิจัยที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง อันจะนำไปเป็นประโยชน์ในการ
ปรับปรุงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรกร โพธิ์งาม)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น

โทร. ๐-๔๕๓๕-๒๐๐๐ ต่อ ๓๐๐๕



ที่ ศธ ๐๕๔๓.๐๒/๑๒๑๒

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ถนนราชธานี อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๕๐๐๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลทำวิจัย

เรียน นายอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วย นางสาวนุชราภรณ์ รัตนสุข นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กำลังทำวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน
เขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมี รองศาสตราจารย์อรรถ พรประเสริฐ และรอง
ศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และในการวิจัยครั้งนี้
นักศึกษาต้องเก็บข้อมูลเพื่อกำหนดการจัดทำวิจัยดังกล่าว

ดังนั้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จึงขออนุญาตท่าน
ให้นางสาวนุชราภรณ์ รัตนสุข ได้ทำการเก็บข้อมูล ในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ได้
ข้อมูลในการวิจัยที่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง อันจะนำไปเป็นประโยชน์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรกร โพธิ์งาม)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น

โทร. ๐-๔๕๓๕-๒๐๐๐ ต่อ ๓๐๐๕



ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการศึกษาค้นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานีและเพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

2. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 ด้าน 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

3. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่านให้ครบสมบูรณ์ทุกข้อ ข้อมูลที่ได้รับจากท่านผู้วิจัยจะถือว่าเป็นความลับ และจะไม่มีส่งต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานแต่อย่างใด เพื่อผลการศึกษาจะได้เป็นจริงมากที่สุด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณในความกรุณาตอบแบบสอบถามไว้ ณ โอกาสนี้

(นางสาวบุษราภรณ์ รัตนสุข)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามข้อความที่เป็นจริง

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี 21- 30 ปี
 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี
 51 - 60 ปี

3. สถานภาพ

โสด สมรส
 แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าประถมศึกษา
 มัธยมศึกษา
 ปริญญาตรี
 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

รับราชการ เกษตรกร
 รัฐวิสาหกิจ แม่บ้าน
 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย นักเรียน/นักศึกษา

6. ระดับรายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 – 10,000 บาท
 10,000 – 15,000 15,001 – 20,000 บาท
 20,001 บาท ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่
อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมายเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความคิดเห็นของท่านให้ตรงกับ
ความเป็นจริง

| ข้อ | การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว | การมีส่วนร่วม | | | | |
|--|--|---------------|-----|---------|------|------------|
| | | มากที่สุด | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| 1. ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ | | | | | | |
| 1 | ท่านมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน | | | | | |
| 2. | ท่านมีส่วนร่วมในการหาแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ | | | | | |
| 3 | ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและเสนอแนวทางแก้ปัญหา | | | | | |
| 4 | ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 5 | ท่านมีส่วนร่วมลงมติในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 6 | ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 7 | ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 8 | ท่านมีส่วนร่วมในการลงมติของการจัดหาวัสดุ หรืองบประมาณเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 9 | ท่านมีส่วนร่วมในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 10. | ท่านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน | | | | | |

| ข้อ | การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว | ระดับการมีส่วนร่วม | | | | |
|---|--|--------------------|-----|---------|------|------------|
| | | มากที่สุด | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน | | | | | | |
| 1. | ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจสถานที่ตั้ง เส้นทาง และสภาพปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 2. | ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวของท่าน | | | | | |
| 3. | ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนด นโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 4. | ท่านเคยเสนอความคิดตลอดจนแนวทางการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของท่าน | | | | | |
| 5. | ท่านมีส่วนร่วมวางแผนในการกำหนด โครงการ ท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน | | | | | |
| 6. | ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนสำรวจและ รวบรวมข้อมูล ทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 7. | ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนในการดูแลด้านที่ พัก สถานบริการต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 8. | ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและ วางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ของ ท่าน | | | | | |
| 9. | คนในชุมชนมีการประชาคมเพื่อหาแนวทางการ วางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน | | | | | |
| 10. | ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวการปฏิบัติเพื่อ ความเป็นระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน | | | | | | |
| 1. | ท่านร่วมรับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมการ ท่องเที่ยวในชุมชน | | | | | |
| 2. | ท่านร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้จากการ บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน | | | | | |

| ข้อ | ข้อความ | ระดับการมีส่วนร่วม | | | | |
|---|--|--------------------|-----|---------|------|------------|
| | | มากที่สุด | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน | | | | | | |
| 3. | ท่านร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจแก่นักท่องเที่ยว | | | | | |
| 4. | ท่านร่วมรับผลประโยชน์จากการบริการด้านอาหาร เครื่องดื่มและของที่ระลึก | | | | | |
| 5. | คนในชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน | | | | | |
| 6. | ท่านร่วมจัดสรรผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท่าน | | | | | |
| 7. | องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์จากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 8. | ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน | | | | | |
| 9. | ท่านได้รับความสะดวกมากขึ้นเมื่อแหล่งท่องเที่ยว มีสาธารณูปโภคเข้าถึง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนคอนกรีต เป็นต้น | | | | | |
| 10. | ท่านมีส่วนร่วมในการสร้างกิจที่เป็นประโยชน์และเกิดรายได้กับผู้ประกอบการในชุมชน | | | | | |
| 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และประเมินผล | | | | | | |
| 1. | ท่านเคยมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของท่าน | | | | | |
| 2. | ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลด้านการรักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |

| ข้อ | การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว | ระดับการมีส่วนร่วม | | | | |
|-----|--|--------------------|-----|---------|------|------------|
| | | มากที่สุด | มาก | ปานกลาง | น้อย | น้อยที่สุด |
| 3. | ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของท่าน | | | | | |
| 4. | ส่วนราชการมีบทบาทร่วมวิเคราะห์และประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของท่าน | | | | | |
| 5. | คนในชุมชนของท่านมีการร่วมวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของท่าน | | | | | |
| 6. | มีการประเมินผลการทำงานอยู่ทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว | | | | | |
| 7. | องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา | | | | | |
| 8. | ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น | | | | | |
| 9. | ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน | | | | | |
| 10. | ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาและดูแลแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน | | | | | |

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี

1. ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และประเมินผล

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวบุษราภรณ์ รัตนสุข
วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 24 เมษายน พ.ศ 2526
สถานที่เกิด อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 59 หมู่ 1 บ้าน นาขาม ตำบล โพธิ์ไทร
อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน ผู้จัดการร้านอาหาร
สถานที่ทำงานปัจจุบัน ร้านอาหาร โมปีนา
อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2532 ประถมศึกษา โรงเรียน บ้าน โพธิ์ไทร
อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. 2540 มัธยมศึกษา โรงเรียน โพธิ์ไทรพิทยาคาร
อำเภอ โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. 2545 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์สังคม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

พ.ศ. 2554 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี